

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגדול שליט"א

בני ברק - אלעד

כ"ה מנחם אב תשס"ט

ראה

שנה י"ג גליון תרכ"ג

כ"ו אב - פואב - פאָב

תוכן העניינים

לקח טוב עמוד ב'

שבת בשבתו עמוד ג'

דבש תמרים עמוד ה'

בשפתי צדיקים עמוד ז'

פרפראות לחכמה עמוד ט'

ודרשת וחקרת עמוד י'

קחו עמכם דברי"ם ... עמוד י"א

הילולא דצדיקיא עמוד ט"ז

משולחן מלכים עמוד י"ח

בעיר גדול מרובה אוכלסין גר העשיר עתיר נכסין, מבוצר באחוזה גדולה שהכל בקרבו גנות ופרדסים וכל מחמדי עולם לא נחסרו בה, בניו ישבו על שולחנו כשתילי זיתים, והוא עמד עליהם וידריכם בדרך ישרה ללכת אל עיר מושב לעסוק במסחר, וכן בצר להם והיו צריכים מזמן לזמן לעמוד בפני משפטים שונים עמד להם כמגן ומושיע בגוף ובממון, וכך עלה בידו תוך זמן קצר להכפיל עשרם וגודל רכושם עשרת מונים.

לימים קיבל פקדה מאת המלך שיעתיק מושבו לעיר הבירה, כדי שיוכל להתיעץ עמו בכמה וכמה ענינים הנוגעים למלוכותו, והבטיח לו אלפי זהב וכסף אם יקבל הצעתו, וכמובן שאת פקודת המלך שמרה רוחו, ומי הוא אשר ימרה את פיו, אמנם, בניו אשר היו תלויים בו מאוד עגמה נפשם באמרם מי יראנו טוב, ומי ידריך אותנו להסתדר בסבך עסקי המסחר, והוא כאב רחום הרגיעם שאל יעזבם ואל יטשם לנצח, והבטיח לבניו שהם ישארו על מקומם בשלום, ולפני כל דין ומשפט שיצטרכו לעמוד בפניה הוא ממקומו יפן ברחמיו אליהם ויבוא לעמוד לצידם עד שיצא כאור משפטם, וכאשר אמר כן קיים, ולפני כל משפט ומשפט בא וגונן אליהם והיפך בזכותם עד שיצאו זכאי בדינם.

הנמשל נראה כשפת יתר, אחר החורבן הנורא שפקד את בית ישראל ונהרגו שם כל טובי וגדולי ישראל, ועם ישראל עמדה וצעקה מי יורה לנו נתיבה להתהלך בה, והשי"ת ברחמו לא השבית לנו גואל, והשאיר לנו רועה נאמן ה"ה מרן רבינו הקוה"ט זיעועכ"א שהיה כעמוד הענן שהלך לפני המחנה, וכעמוד האש להאיר לנו הדרך אשר בה ישכון אור בחשכת הגלות המר הלו, ובפרט כשהתקרבו ימי התשובה והימים הנוראים אשר עמד כמלך בגדוד, וכיבם לבות ישראל לתשובה ותיקון המעשים, וכאב רחום עמד והתחנן בתפילותיו שיצא כאור משפטינו, וכך יחלנו וקיינו שהוא יוליכנו לקראת משיח צדקינו, אמנם מן השמים נקרא לשרת ולעמוד לפני ה' ואשר אמרנו בצילו נחיה בגוים נלכד בשחיתותם.

אמנם מצאנו נוחם לנפשינו, שהמסבב כל הסיבות ראה בענינו, והביאו לידי כך שבכל שנה ושנה לפני חודש אלול חל היוםא והילולא של מרן זי"ע, ובזמן הזהא כשכל אחד מפשפש במעשיו, ודאגה מכרסמת בלבו מי יעלה לנו השמימה ומי יעמוד לרצות פני האדון ה' בדין, דייקא השתא הבא יש לנו היום הגדול אשר יש לנו ההודמנות להתקשר עם אבינו רוענו, והוא כאב רחום יורד להשפיע מללי ברכות ולהמליץ טוב בעדינו שנפעול כל טוב בימים נעלים המושמשים ובאים. ועל כן נקווה שמה כאן עמד ושימש אף שם עומד ומשמש וישפיע לנו שפע רב משמו מרום, עדי נזכה לביאת משיח צדקינו ומלכינו כ"ק מרן רבינו שליט"א בראשיתו במהרה בימינו אמן.

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת

הארות והערות וכדו'

אפשר לפנות

להד"ר יושע פאליק שווארץ הי"ו

011-972-527617061

Yetev Lev
D'Rabeinu Joel D'Satmar
Eretz Yisrael Inc.

מוסדות יטב לב
דרבינו יואל מסאטמאר
בארה"ק תובב"א

תודה וקול זמרה

ברצשי הוקרה והודאה, נשגב בזה ברכת מולא טבא וגדיא יאה, משימי מרומא עילאה,
קדם ידידינו האברך העסקן הנמרץ והנעלה, צוק עסקני עם סגולה, מסור בלונ"ח
למען מוסדותינו הק' יומם ולילה, אין נומרין עליו את ההל"ל לתהילה,

הלל מנשה מארמארשטיין מוה"ר הי"ו

מנהל האפיס של מוסדותינו הק' בויליאמסבורג יע"א

לרגל השמחה שבמעונו, בעזר צורו וקונו, רוממות קל בגרונו
בהולדת בתו שתהי' למזל טוב

ובהודמנות זו כשהשמחה במעונו, נברכו ונהללו בפנינו, על כל הטוב והחסד אשר עושה עמנו,
ומשליך עצמו מגד בפעולותיו הכבירים והברוכים למען החזקת מוסדותינו הק'

יה"ר שיזכה לראות ולרוות ממנה רב תענוג ונחת מצוק שמחה ואורה,
וימשיך לעמוד לימינינו לשם ולתפארה, ויזכה לאושר ועושר והרחבת הדעת,
שיוון ושמחה בכל עת, וכל טוב סלה

החותמים למען שמו בתודה וקול זמרה
הנהלת המוסדות

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים ע"ד מוסר והסידות נאמרים

והוא שמרמו שמור לשון המתנה היינו שתהא ממתין ומצפה לשמוע דבר ה', אז בוודאי ושמעת הרהורי תשובה הבאים לאדם בכל יום אתעודתא דבת קול והמשכיל יבין. (דגל מחנה אפרים)

☆

שמור ושמעת את כל הדברים האלה, לכאורה היה צריך להקדים שמיעה לשמירה ובספרי מפרש אם שמרת מה ששמעת סופך לשמור מה שלא שמעת, וצריך ביאור מאוד ואפשר לפרש על פי דברי אדוני אבי (מהר"י מבעלזא) ז"ל שאמר דהגם שאין אדם יכול להשיג רק כפי שרש נשמתו בכל זה על ידי גיעת התורה וזכה לשורש נשמה יותר גבוה, וממילא יוכל לזכות להשיג יותר ויותר, וזה הפירוש אם תשמעו מה ששמעת סופך לשמור מה שלא שמעת היינו מה שלא יכולת קודם לשמוע ולהשיג, אד"ק ז"ל, ולכן הקדים שמירה לשמיעה כי על ידי השמירה זוכים לשמוע מה שלא חשינו קודם. (מהר"י מבעלזא)

☆

בנים אתם לה' אלקיכם לא תתגודדו וגו', ויש לפרש המושך הפסוקים דהנה מנהג העולם דאם הרופה רואה כשכא אל החולה שיש עוד תקוה עליו הוא מונע ממנו כמה מאכלים המזיקים לו, אבל אם רואה בו שאבדה תקותו ד"ו, אז הוא אינו מונע ממנו שום דבר, והנה באמת כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, וגם במיתתם קרויים חיים, לכן אינם רשאים לאכול דברים המזיקים להם, אבל אומות העולם אין להם חלק לעולם הבא, ואף בחייהם קרויים מתיים, לכן אין השם יתברך מונע מהם שום דבר, וזה שאמר בנים אתם לה' אלקיכם לכן לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת מפני שאף במיתתן קרויים חיים, כי עם קדוש אתם וקדוש הוא לשון פרוש ומובדל שאינכם כמו האומות ולכן לא תאכלו כל תועבה. (אך פרי תבואה)

אתה היחיד ראה עד כמה גדלה כח תשובתך שמוחליך לך ולכל העולם כולו, וזה אנכי נותן לפניכם לשון רבים ברכה ולחופך חס ושלוש והקללה אם לא תשמעו גרמת חס ושלוש קללה לרבים, וזה יזכור כל אחד ואחד מישראל בפני עצמו בכל עת ונושע בכללות, כי אין הדבר תלוי אלא בתשובה. (יועזי בניה)

☆

את הברכה אשר תשמעו וגו', יש לפרש על פי המשל אדם שדוה בו איזה חולשה רחמנא ליציל ונתרפא ממנה, אזי בכל עת ורגע הוא מעיין ושומע אם חלילה החולשה הזאת מתעורר בו, כן הנמשל בכל אדם צריך בכל עת ורגע לשמוע בעצמו ולעיין אם הוא יוצא ידי חובתו בעשיית מצות ד' אם אין מתעורר בו חס ושלוש איזה דבר שאינו הגון, והוא את הברכה אשר תשמעו רצה לומר זה הוא ברכה לאדם אשר תשמעו אל כו' כנזכר לעיל, שתשמעו ותענינו תמיד אף בעשותכם מצותיו יתברך שמו, אם אין אתם מחסרים בהם, והקללה אם לא תשמעו ר"ל אם לא תשגדו על עצמיכם כנ"ל, לכן צריך האדם להסתכל תמיד ולהשגיח על עצמו בכל עת שזה יהיה ברכה לו ולורעו עד עולם. (טעם אלימלך)

☆

שמור ושמעת, יש לומר רמז בשני תיבות אלו, על דרך (אבות ה') בת קול יוצא מהר חורב ואומרת אזי להם לבריות מעלבונה של תורה ומה שאמר אא"ז (הבעל שם טוב הקדוש) זללה"ה דיוע, דמזה חבת קול הוא הרהורי תשובה הבאים לאדם בכל יום, ועיין בספרים הקדושים של הרב מפולנאה זללה"ה, והנה בזה נתבאר התימא והפלא שהקשה, מפני מה הכרוז יוצא כשאין שום שומע, וכיאר ז"ל מי שרצה לשקול בפלס רגליו ולבקש דרך ה', ויהיה עומד ומצפה מתי יהיה לו התעוררות דבר ה', אז בוודאי ישמע חבת קול שדם הרהורי תשובה, כנזכר לעיל,

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעו והקללה אם לא תשמעו, ויל"פ ע"ד המבואר בראשונים שמתנאי התשובה היא שיקבל על עצמו לשמוע מהיום והלאה לדברי המוכיח ועד"ז פי' הרבינו יונה ז"ל משנת אבות כל שמעשיו מרובין מהכמתו וזה היא נעשה קודם לנשמע כי הקבלה נחשב תיכף לעשו וזה היא פי' כאן את הברכה היא אשר תשמעו היינו אם רק תקבלו על עצמיכם אשר תשמעו מהיום והלאה יהי' נחשב כאילו עשיתם הטוב אבל הקללה נאמר אם לא תשמעו היינו אם ד"ו תעברו במעשה ובפועל אבל הרהור עבירה אין אתם נענשים כעבירה ח"ו משא"כ הברכה שבר המצוה היא מוחשבה טובה למעשה. (ישמח ישראל)

☆

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה וגו', וי"ל שהמפרשים דקדקו על הלשון אשר תשמעו ונראה דידוע דברי חז"ל דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא אבל יש שכר אחד שאדם מקבל אף בזה העולם והוא שעשה דאין צריך יותר שכר רק זה גופא שזוכה לעשות מצוה ועשה תענוג להבורא אין לך שכר יותר מזה וזה שאמר הפסוק ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה ר"ל אפי' בעודכם חיים כשתעשו מצות הבורא תקבלו ברכה ומפרש מהו הברכה אשר תשמעו זה גופא מה שאתם תשמעו לי ותעשו מצותי זה גופא יהיה הברכה כי אין תענוג גדול יותר מזה כנ"ל משא"כ גבי קללה ד"ו דוקא אם לא תשמעו הוצרך לכתוב אם. (קדושת לוי)

☆

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה, פתח בלשון יחיד ראה וסיום בלשון רבים לפניכם, אך אמרו חכמינו ז"ל יחיד ששכר מוחלין לו ולכל העולם כולו והנה על ידי התשובה מעורדין שפע ברכה, ולחופך חס ושלוש כשנשתרשו בעבירות חס ושלוש גורמים וכו' וזה יש לומר ראה לשון יחיד

צדקת רבי מאיר בעל הנס

כולל עצי חיים

ב"ב

ארץ הקודש תובב"א

אלקא רמאיר עננו

לעשות רצון צדיק

אחינו בני ישראל שיחיו

בהעלותכם להשתטח ביומא דהילולא

על ציון המצויינת קודש הקדשים

של מרון רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע

זכרו ואל תשכחו !!!

ליטול חלק בהחזקת כוללינו הק' והמעטירה

כולל "עצי חיים"

ד"סאטמאר

לצדקת רבי מאיר בעל הנס

המתנוסס לשם לתפארת ולתהילה בבני ברק יצ"ו

ובצל כנפיה יחסיון קרוב למאה אברכים ת"ח ומופלגים בתורה ויראה

העמלים בתורה מותוך הדחק על טהרת הקודש

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים על פרשת השבוע ערובים וסדרים

שבת בשבתו

הפסחים, והלכת לאהליך השורש הוא אה"ל והוא ראשי תיבות לעשו"ת א"ת השב"ת, היינו שתלך ותביא ראייה מזה שצוה הקב"ה לעשות את השבת בתענוגים גשמיים להורות שחפץ הקב"ה שיעבדו אותו מתוך רוב טוב, כן הדבר הזה ג"כ שצוה הקב"ה לאכל שם מן הזבחים כדי להורות שבכל דרך ומקום של עבודה חפץ הקב"ה שיהיה מתוך עונג ושמחה. (אמרי יהודה)

כ"א יכול לשער עוה"ב שלו מקדושת השבת

כי תשמע בא' עריך אשר ד' אלקיך נותן לך, הענין עפמ"ש במ"א והיתה לו הש"ק שנקרא זאת לכם לחקת עולם שע"י תוכלו לחקוק ולשער עוה"ב ששבת א' מס' בג"ע ועפ"י פירשנו מאמר פייט זמר של שבת ע"כ יתן האדם עונג וגם שמחה בהם למשחה היינו שכל אחד ואחד מישראל יוכל למדוד ולשער בעצמו חלקו בעוה"ב כפי ערך התענוג אשר לו בש"ק משחה לשון מדידה וזהו כי ש"ק הנ"ל תשמע ותבין בא' עריך ר"ל שהוא חלק מעוה"ב שלך ועוה"ב מכנין אנחנו אותו לעיר כמ"ש בעיר אלקינו הר קדשו, ואנו יכולין להבין ע"י חלק א' מעיר הלז אשר ה' אלקיך נותן לך לשבת שם ר"ל לשבת הגדול שם בעוה"ב וגם כי ש"ק תשמע ותבין ע"י אחת עריך מה שה' אלקיך נותן לך והבין.

גאולת ישראל תלוי בשמירת שבת

וירשתם אתה וישבתם בה, נ"ל בעז"ה ידידע דגאולת ישראל וישבו הארץ רק בזכות השבת, וזהו וישבתם"ם אתיות יו"ם שבת, להורות וירשתם אותה וישבתם בה זה בזכות שמירת יום שבת, והבין.

ע"י שמירת שבת נעשים ישראל שותפין למקום

שמור את חדש האביב והוא ס"ט שבת, וי"ל דהנה אמרתי עה"פ מועדי ד' אשר תקראו אתם מקראי קודש וגו' ששת ימים תעשה מלאכה וגו' (ויקרא כ"ב) דהנה רש"י ז"ל כתב מה ענין שבת אצל מועדות וכו' וי"ל דהנה אחז"ל אשר תקראו אותם א"ת אתם אלא אתם אפ"י שוגגין ואפ"י מזידין (רי"ה כ"ה) ונמצא שהמועדים תלויים ביד השי"ת שצריך לעשותם בזמנם שצוה השי"ת וגם תלויים בהב"ד והם כמו שותפים בדבר שכי"א יש לו דעה בפני עצמו בדבר, והנה במה זכו ישראל לזה ע"י השבת שכל המשמר שבת כהלכתו הוא כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית וכמבואר באוה"ז ז"ל שלא נברא העולם רק לששה ימים ורק ע"י מצות השבת נבראת העולם מחדש, וא"כ יובן היטב מועדי ד' אשר תקראו את"ם וגם אלה הם מועדי שהם במועדים דוקא הוא ע"י ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת יהי לכם וגו' והנה חז"ל למדו (רי"ה כ"א) משמור את חדש האביב שתראה שיהי האביב בזמנו ולכן צריכין לעבר את השנה או החדשים לכן נרמז בס"ת תיבת שבת דהוא ע"י שמירת שבת ודו"ק.

(אך פרי תבואה)

כל הברכות תלויין ביום השבת

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, נ"ל ע"ד הרמז דהנה היו"ם מרומז על ש"ק כדאיתא באוה"ח הק' על פסוק וידעת היו"ם ע"ש שכתב היום נקרא שבת כמ"ש כי שבת היו"ם לה, והנה שבת קודש נקרא בכ"ה כדאיתא בזוה"ק ברכתא דכולה שתא, וכל ב'רכאן דלעילא ו'תתא ב'יומא ש'ביעא תליין כמ"ש בשם הרב הקדוש מלאנצחוט זי"ע הר"ת ככו"ד שבת והנה שבת"ת הוא בחינת תורה כדאיתא כל השומר שבת כהלכתו כאילו קיים כל התורה וכמו שהתורה זכה נעשית לו סם חיים לא זכה ח"ו להיפוך כן השבת זכה טועמיה חיים זכו, ואם לא שמחלו ח"ו נעשה לו ח"ו יומא דלוטין כמו יומא דחול כמ"ש כ"פ כמו שר"ת שבת"ת יש בו כמה וכמה צירופים לטובה כדאיתא בספר סידורו של שבת, כן ח"ו אם לא זכה ח"ו יש בו צירוף ש'תני ב'בור ת'חתיות, ע"כ אמר ראה אני נותן לפניכם היו"ם ר"ל שבת קודש יש בו ב' בחינות ברכ"ה וקלל"ה כמ"ש.

(רביי הוהב)

רק בשבת יכול האדם לקבל ברכת ה'

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וגו', היו"ם רמז לשבת קודש (על אוה"ח הק' ואתחנן ב' וידעת היום וגו') דהנה ברכת השי"ת מצד עצמה היא אמנם תמידית ונצחית, אבל הנשמה שירדה לעוה"ז אינה מסוגלת לקבל ברכתו ית' בכל עת, לפי שהיא מוטבעת בגוף החומרי של האדם ובתאוותיו, רק בש"ק כשאדם מתעטר בנשמה יתירה אשר עדיין לא נתגשמה בתאוות הגוף, יכולה היא לקבל הברכה, וגם להמשיך אז הברכה לכל ימות השבוע שתהי' נצחית, וז"ש ראה זאת הברכה אשר אני נותן לפניכם בש"ק, אשר תשמעו, פי' שתמעו בתמידות ותישאר החקיקה לנצח.

(דברי שמואל)

הקב"ה צוה על עונג שבת כדי שיהיה עבודה

השבת בשמחה

ובשלת ואכלת במקום אשר יבחר ד' אלקיך בו ופנית בבוקר והלכת לאהליך, אפ"ל דהנה יש להבין הענין שבש"ק שבו ניתן תורה והוא יום קדוש ולא איברא אלא לגירסא, א"כ כן היה מצד השכל שלא יאכל ולא יתענג בו רק לעסוק בתורה ובעבודה, ואנו רואים שצוה השי"ת להתענג בו בכל מיניעונג, אלא שהוא להורות לנו שרצונו יתברך דייקא שנעבוד אותו מתוך עושר וכבוד וכל טוב כי הקב"ה חפץ חסד הוא לכן בשבת קודש שהוא יום קדוש ויום עבודה צוה להתענג שיהיה העבודה מתוך שמחה ולא ח"ו מתוך צער ויסורים ועצבות כי אסור להיות בצער בשבת, וזה פירוש הכתוב כאן ובשלת ואכלת במקום אשר יבחר ד' אלקיך ולכאורה לפי השכל בבוא האדם אל מקום קדוש כזה היה טוב יותר לעבוד שם רק עבודה רוחניות בתורה ותפלה ולא לאכול ולשתות שם, וזה ופנית בבוקר היינו שתפנה לחקור הדבר ולבקר ענין זה שצונו לאכול שם מן הזבחים ומן

שיר ושבחה הל"ל וזמרה

מריחוק מקום וקירוב ליבאה, נביע בזה ברכת
הודאה, ונשגב מזל טבא ונדיא יאה, לידידינו
היקר והחשוב המהולל בתשבחות, כליל המעלות
והמידות, אין גומרין עליו את ההל"ל ברננה,
בהתמסרותו למען מוסדותינו בכל עת ועונה,

מוה"ר הלל מנשה מארמארשטיין הי"ו

מנהל האפיס של "מוסדות יטב לב" בעואב"י וויליאמסבורג יע"א

לרגל שמחתו בהולדת בתו תחי' למז"ט

יה"ר שיזכה לראות ולרוות רב תענוג ונחת מזון
שמחה ואורה, וימשיך לעמוד לימיניו לשם
ולתפארה, ויזכה לאשר ועושר והרחבת הדעת,
שיון ושמחה בכל עת, וכט"ס

המברכים בשיר וקול תודה
הנהלת מוסדות סאטמאר
קריית יואל - בג ברק

דבש תמרים

**פנינים יקרים, מבאר חפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים**

כח הטומאה כי כשזה קם זה נופל, ועייב הקדים קודם הברכה כי צריך להקדים הברכה והקללה מאליו יחול על הסטרא אחרא. (דברי יוא"ל)

★

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, וכתב הבעל הטורים ראה אנכי שבועשרת הדברות, וצריך ביאור מה הרמוז בזה. ויתבאר עפ"מ"ש ק"ז זלח"ה בקדושת יו"ט (פי במדבר) לפרש הכי מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל לא עשה כן לכל גוי ויל"ד דפתח בדיבור מגיד דבריו ומסיים בעשייה לא עשה כן, ויוכן דהנה בדבר הי' שמים נעשו וכל עשיותיו של הקב"ה עושה רושם כמו עשיה ממש ומשעת קבלת התורה הוריש כח זה גם לבני ישראל עם קרובו שביד ישראל יש כח לעשות נפלאות בדיבורם בלבד, וזה ביאור הכי מגיד דבריו ליעקב היינו דבריו שהם עשיה גמורה אותן הדברים הגיד ומסר לישראל שיהי גם בכוחם לפעול עשיה בדיבורם, חוקיו ומשפטיו לישראל ר"ל הסדר והנימוס שלו שבדיבור יתעבד מעשה זה מסר לישראל, וגמר אומר לא עשה כן לכל גוי דהיינו שאצל אומה"ע אין עשיה כלל בדבריהם עבלה"ק, ובזה יובן דברי הבעה"מ ראה אנכי, אנכי שבועשרת הדברות כלומר שכח דיבורו של הקב"ה הוא נותן לפניכם היום ועייז יכולים לפעול ברכה עייז אנכי שבועשרת הדברות ששם הגיד דבריו ליעקב ומסר הכח לישראל שישפיעו ברכה עייז דיבורם ויתעבד להן עייז גם בעשייה והיו בבחינת צדיק גזור והקב"ה מקיים.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

על מה שהתיימר בעוה"ז להטיב, וזהו הכוונה בעוה"ז אומר על בשורות רעות ברוך דין האמת שמוכר זהו מצד מה"י, אבל לעוה"ב כולו הטוב והמטיב שרואה למפרע שכולו היה מדה"ר והיה לו לברך על הכל הטוב והמטיב ע"כ, וז"ש ראה אנכי נותן לפניכם היום"ם ברכה וקללה, פי היום בעוה"ז שיד שניהם ברכה וקללה כיון שהאדם אינו מבין הדבר לאשורו, אבל לאחר לעוה"ה תראו שהכל היה לטובה ומפי עליון לא תצא הרעות.

★

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, ויתבאר על פי מ"ש אאמור"ר זלח"ה בקדושת יו"ט לבאר הגמי במס' שבת בנר חנוכה בש"א פוחת והולך ובה"א מוסיף והולך, דהנה כל עבודתינו הוא להרחיב גבול הקדושה ולהשפיל כח הסטרא אחרא ולהכניעה, והא בהא תליא, כי אמלאה החרבה וכשזה קם זה נופל, ולזה בית שמאי שהם מסטרא הגבורה סברי פוחת והולך, דהיינו לבער הקליפה וממילא יתרבה הקדושה, ובית הלל שהם מסטרא דחסד סברי מוסיף והולך להטיב מעשינו ולהרבות כח הקדושה וממילא יתמעט הטומאה ע"כ, והנה ידוע כי הלכתא כב"ה לגבי ב"ש, וא"כ העיקר להמשך הברכה לישראל היינו להגביר כח הקדושה, והקללה ממילא יחול על ראש שוניאנו עייז, ויתמעט חסם, וזהו כוונת הכתוב ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, ברכה רומז על העלת כח הקדושה, וקללה רומז על הכנעת כח הטומאה, ומדי עסקם בתורה ומצוות מתעלה ומתרומם כח הקדושה ונכנע

נתון תתן לו ולא ירא לבבך כי בגלל הדבר הזה יברכך ה'. ויובן כי הנותן צדקה אל ידמה בעיניו שהוא נותן משלו, רק שהכל עניים כי ערום יצא כל אדם מבטן אמו, והקב"ה נותן צדקה לכל הברואים כאמרם ז"ל שכל העולם כולו נזון בצדקתו של הקב"ה, רק הקב"ה השפיע בשביל העני ומעורר לאדם שיתן ויעשה שליחותו ליתן לעניים, ואל ירא בעיניו כי אינו נותן משלו כלום רק שהוא השליח שהרי מקבל שכר שליחות, והנה בשעת שנותן השליח אין זה נתינה חדשה כי כבר נתון מאת המשלח רק שהשליח נותן לידי העני והמשלח נותן לו, וז"ש נתוין מה שהוא כבר נתון מהשי"ת בשביל העני, תתן לו דוקא ר"ל רק שאתה הנותן לידו כי אין אתה רק השליח, עייב ולא ירא לבבך בתתך לו ר"ל מה שאתה השליח, כי בגלל הדבר הזה יברכך גוי, והוא לך שכר השליחות. (ישמח משה)

★

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, ולבאורה תיבת היום מיותר הוא, ונראה בהקדם דברי הגמי לא כעולם הזה העולם הבא, העוה"ז על בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב ועל בשורות רעות אומר ברוך דין האמת, לעוה"ב כולו הטוב והמטיב, וביאר בצל"ה כי מפי עליון לא תצא הרעות והכל הוא לטובה אפי' הפרעניות שבא על האדם אינו רק לזכך ולטהר נשמתו, אלא שבכוה"ז אינו בבין הדבר ונדמה בעיניו כאילו הוא רעה, כמו החולה שעושין לו תחבושת ויש לו יסורין, אבל לעוה"ב בין הטוב האמיתי ואז יתן הודאה

אחים לדעה
תושבי קרית יואל יע"א

הכונו !!!

למגבית השנתית

יובל המאה

תרס"ט - תשס"ט

למען החזקת כוללנו הק

כולל "עצי חיים"

צדקת רבי מאיר בעל הנס

המתנוסס לתפארת בבני ברק יצ"ד

שבצל כנפיה חוסים במאה אברכים ת"ה מופלאים
והוגים בתורה מתוך הדחק על טהרת הקודש

אשר תתקיים אי"ה

בשב"ק פר' כי תצא הבעל"ט

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

ראה אנוכי

פע"א נסע הרה"ק מהר"י מווארקא זי"ע עם הרה"ק ר' אברהם משה מפרשיסחא זי"ע, אל צדיק נסתר אחד אשר היה דר בכפר, והיה אז פר' ראה פתח הרה"ק מווארקא ואמר תורה וזה לשונו הק': הנה דרך העולם הוא שכאשר הילד אין רוצה לילך החדרה, אזי נותנים לו איזה דבר כדי שירצה לילך, וכשבא להחדר ואין רוצה לשים מוחו למלמדו, אזי המלמד שלו מראה לו רצועה של עור לאמר לו: אם לא תשמע ותאזין לדברי, אכה אותך ברצועה שבידי, ובאם הזקין הילד יותר, אזי הוא מבין שטובתו שישים מוחו ללימוד, ואין צריך עוד המלמד להפחידו ברצועה של עור, וזהו שאמר הכתוב, "ראה" - ראה והתבייש בעצמך, "אנוכי נותן לפניכם היום" כשכבר אתם באים בימים, שראוי להיות לכם דעת שטובתכם הוא, "אשר תשמעו אל מצות ה' אלוקיכם", ואעפ"כ אין אתם רוצים לשמור את מצוותי עד אשר הנני מוכרח ליתן לפניכם "ברכה וקללה" כדי להפחידכם. והרה"ק ר' אברהם משה מפרשיסחא אמר לפרש הפסוק באופן אחר "ראה אנוכי" שאני בעצמי "נותן לפניכם היום ברכה וקללה" להוציא מלב האפיקורסים שאמרו "מי שפועל טוב אינו פועל רע" אלא שניהם של מהקב"ה. וענה הצדיק נסתר הנ"ל: אני אומר לכם תורה של כפרי "ראה אנוכי" שכל אחד יסתכל על עצמו, כי כל כוונתם בנטיעתם לכפר, ותורתם שאמרו היה כדי לחקור עליו ולהיוודע ממנו, והרגיש הנסתר הנ"ל ברוח קדשו זאת, ואמר להם כי כל אחד יעיין על עצמו כי לא רצה להתגלות.

(אילנא דחיי)

ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה

פע"א בחג השבועות נענה הרה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן זי"א ואמר: היום באתי על כוונת הרה"ק ר' מרדכי מקרעמיניץ, וסיפר שפעם אחת נסע בעגלה אחת עם הרה"ק הנ"ל בימי החורף והגענו אל מקום מדרון משופע מאוד כידוע בימי החורף, ודמיתי שברגע זה יהפך הגלגל, וח"ו היינו כולנו מסוכנים אם היה מתהפך שמה הגלגל, ואני הייתי אז רך בשנים ועמדתי בזריזות לדלג מן העגלה, ואחזני הרה"ק מקרעמיניץ בידו ואמר לי: שב, שב, לא יהיה כלום, וכן היה שעברנו שמה בשלום, ואח"כ באנו אל מקום אחר אשר לא היה כל כך משופע ומדרון, ולא עלה בדעתי כלל שיתהפך שם העגלה, ויאשתי עצמי מלדלג שמה, והנה פתאום נתהפך העגלה ונפלנו כולנו על השלג, והתחיל הרה"ק מקרעמיניץ לצחק, ואמר לי: ראית, ולא הבנתי כוונתו מה שאמר לי אז - ראית, עד היום חג השבועות

בבוקר קודם התפילה באתי על כוונתו, שלמד אותי דרך בעבודת השי"ת שבאם האיש הישראלי דואג תמיד ומתיירא שלא יפול ח"ו ברשת היצר, אז השי"ת עוזר לו שלא יפול, אבל מי שסובר בדעתו שהולך בדרך הישר, ואינו מעלה על ליבו כלל לירא מרשת היצר, זה האיש ח"ו נופל בפתע פתאום לבאר שחת, ודבר זה יש לרמז בפסוק: ראה אנוכי נותן לפניכם "היום" ברכה וקללה, את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלוקיכם אשר אנוכי מצוה אתכם "היום" - היום דייקא, כאילו היום ניתנה התורה והמצוות והם חדשים, ועיקר הנתינה אשר אנוכי נותן לפניכם היום הוא על דרך זה, וכשהאדם הולך בדרך חדש הוא נזהר ומתיירא שלא יתעה מדרך המלך, והקללה אם לא תשמעו אל מצוות ה' אלוקיכם וסרתם מן הדרך אשר אנוכי מצוה אתכם "היום", היינו שלא יהיה אצלכם בבחינת "חדשים לבקרים", ונמצא עי"ז יהיה לכם כמו דרך הכבושה מכבר ולא תהיו נזהרים אז וסרתם מן הדרך כי ח"ו יתהפך ויפול ח"ו לעמקי דתהומא רבה.

(שפת אמת)

בנים אתם לה' אלוקיכם

דרכו בקודש של הרה"ק ר' חנוך העניך מאלעסק זי"ע היתה שלא לעשות שום הוספות בקריאת התורה קודם שישי, והוא בעצמו עלה שישי, ואחר עלייתו לתורה אם היה צורך בהוספות הוסיף, בשבת פר' ראה שנת תרמ"ד ציוה לעשות הוספות מתחילת הפרשה, באופן שהעליה של שישי יתחיל בפסוק "בנים אתם לה' אלוקיכם" והוא עלה לשישי, התפלל המתפללים על השינוי, ולא ידעו טעמו של דבר, אמנם באותו שבוע בערש"ק פר' שופטים כשנפטר הצדיק, וראו שבאור החיים הק' על הפסוק "בנים אתם לה' אלוקיכם" כתוב בזה"ל: צל"ד מה טעם סמך מאמר בנים אתם למאמר לא תתגודדו, ונראה שנתכוין לומר שבמיתת איש אין אבידה למת אלא הרי הוא דומה לכן שאביו שלח אותו לסחורה לעיר אחרת, ולימים שלח האב אחרי בנו, ואין העדרו של הבן אלא מן המקום שהלך משם, אבל עכ"פ ישנו, ואדרבה טוב לו לכן שחזר אצל אביו שהוא מקור החיים, ועל זה אין לנו להתגודד ולשום קרחת.

(שיחות קודש)

לעי"נ הרה"ח ר' ישראל טרעגער זי"ל

ב"ר יעקב ארי' הכהן זי"ל - מל"ב ע"כ השן תשס"ט

זו"ו האה"ח מרת צירל צפורה עי"ה

ב"ר משה יודא זי"ל - מל"ב ע"כ י"ט טבת תשס"ח

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרכים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק, ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

פרשת ראה

מנ"ה לוי יצחק סופר הי"ו

המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מנ"ה אברהם לייב לאנדא הי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מנ"ה חיים הערש לעזריה הי"ו

המלמד: הר"ר יעקב מייכאל היילברין שליט"א

מנ"ה דוד וויינבערגער הי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מנ"ה חנני סופר הי"ו

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בעט שליט"א

מנ"ה יוסף אלי ביקעל הי"ו

המלמדים: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א
והר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א

מנ"ה אשר אנטשיל שווארטץ הי"ו

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

מנ"ה זלמן לייב פעלבערבוים הי"ו

המלמד: הר"ר נפתלי פאלאטשעק שליט"א

מנ"ה דוד יצחק ווערצבערגער הי"ו

המלמד: הר"ר יואל כץ שליט"א

מנ"ה יואל שטיין הי"ו

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מנ"ה משה יוסף שווארטץ הי"ו

המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

מנ"ה יושע הערש גליק הי"ו

המלמד: הר"ר נואיר חיים שישא שליט"א

מנ"ה אברהם ישראל אלטר וויינשטאק הי"ו

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מנ"ה שמחה פנחס פריעדמאן הי"ו

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, כפתור ופרח משוקדים

פרפראות לחכמה

אלוקים אלא כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלוקיך לשוּם את שמו שם והיית שיוכל השכינה לשרות ביניכם. (דברי מהרי"א)

☆

כי יהיה בך אביון וכו' לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך מאחזיך האביון, כי פתוח תפתח את ירך וכו'. ונל"פ הפסוק עפ"י דא"י במדרש (קהלת רבה פ"ה פ"ד) אמר רבי מאיר בשעה שבא אדם לעולם ידיו הן קפוצות, כלומר כל העולם כולו שלי הוא ואני נוחלו, וכשהוא נפטר מן העולם ידיו הן פשוטות, כלומר לא נחלתו מן העולם הזה כלום ריקם באתי וריקם יצאתי, וז"ש ולא תקפץ את ירך מאחזיך האביון, שלא תחזיק הכל בידך מבלי לתת לזולתך, כי זכור תזכור שיגיע עת כי פתוח תפתח את ירך, ותהיינה יריך פשוטות ולא תיטול מן העולם הזה כלום, רק פועל צדקות אם תהיה זאת ילוך לבית עולמך. (יד יוסף)

☆

כי בגלל הדבר הזה יברכך ה'. רש"י מפרש הדבר לשון דיבור, ובעקבותיו נלך לרמז בהכתוב וא דאיתא (בבא בתרא דף ט') אמר ר' יצחק כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייס בדברים מתברך ב"א ברכות, ונמצא שאם נותן הפרוטה וגם מפייס מתברך בסך הכל ב"א ברכות, וזה שאמר הכתוב נתן תתן לו וגו' כי בגלל הדבר, שאם אתה מוסיף על תתתן גם הדיבור, "הזה יברכך", אז תתברך ב"א ברכות כמנין הזה"ה.

(קול אליהו)

☆

כי לא יחדל אביון מקרב הארץ על כן אנכי מצוך לאמר פתוח תפתח את ירך. ונל"פ דלכאורה מה יעשה האביון שאין ביכולתו לקיים את מצות הצדקה אך י"ל דהנה אמרו חז"ל (בבא בתרא ט') גדול המעשה יותר מן העושה ומשום כך איש שאין לו ממון מוטלת עליו חובה לעורר אחרים ולדבר על ליבם שיפתחו את ידם לתת צדקה, וז"ש הכתוב "נתן תתן לו" אולם הלא יודעים אנו "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ" ואיך יקיים הוא מצות צדקה, לכן מסיים הכתוב "על כן אנכי מצוך לאמר" (גם לאחרים) פתוח תפתח את ירך, והיינו שתהיה מעשה אחרים לצדקה, ובוה תקיים מצות צדקה בהידור כי גדול המעשה יותר מן העושה, ובוה יובן ג"כ מה שדרש חז"ל (פסוקתא רבתי ע"פ עשר תעשר) כבד את ה' מהונך אל תיקדי מהונך אלא גם מגורנך, דקאי על מצות צדקה, כי אפילו מי שאינו יכול לכבד את ה' מהונו כי אביון הוא, מ"מ יכבד את ה' מגורנו לאחרים שיתנו.

הפצת הגליון בעיר בארא פארק

נתנדב ע"י ידידינו הרבני הנגיד הנכבד והמפואר

מוה"ר **אהרן וועלץ שליט"א**

מנכ"ל של מוסדותינו הק' בבארא פארק יע"א

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. כבר הקשו המפרשים הלא כשהקב"ה מעבב שכון של מצוות ונותן בעוה"ב, עובר הוא על לא תלין ותריצו דכיון שניתנה תורה ע"י שליח הוא משה רבינו ע"ה ובאופן זה אין עוברים על לא דלא תלין ולפי"ז אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, ולא ע"י שליח והשכר על אלו מגיע בעוה"ז, וזה שנאמר ראה אנכי השכר עבור קיום מצוות אנכי נותן לפניכם היום בעוה"ז ברכה, וקללה, ר"ת ו'הקדן קיימת ל'ז לעולם ה'בא.

☆

עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה. נראה לפרש כוונת הכתוב, דסיפרו רז"ל (מובא בתוס' תענית דף ט') מעשה באדם אחד שהיה לו ק' שדות ולא נתן מעשר מהם, ולשנה הבאה עשתה שדהו רק אחת מעשרה שהיתה למודה לעשות, והנה מידה טוב מרובה ממדת פורעניות, ואם עיכב המעשר גורם שכל התבואה תעלה לשנה הבאה למדת המעשר, א"כ הנותן מעשר ראוי שכל תבואותיו לשנה הבאה יעלו לסכום כזה עד שמדת המעשר בשנה הבאה יהא כמדת כל תבואותיו בהאי שתא, כלומר דכשם שבפורעניות נגרעו תבואותיו עשר פעמים ככה כך במדה טובה יזכפלו תבואותיו עשר פעמים ככה, וממילא יהא שיעור המעשר בשנה הבאה ככל תבואותיו בשנה זו, וזה שאמר הכתוב, עשר, תתן מעשר היום, ובזכות זה, תעשר את כל תבואך זרעך היוצא השדה שנה שנה, של שנה הבאה וכן בכל השנים הבאות, תעשר ותהא מדת המעשר שלך ככל תבואת זרעך שיש לך עכשיו, שדך תעשה עשר פעמים ככה. (אור צדיקים)

☆

כי פתוח תפתח את ירך לו. טעמי המקרא על פתוח תפתח הן דרגא תביר, ויש לרמוז בזה מה דאיתא (בבא בתרא דף י') דר' פפא עלה בדרגא ונשמט כרעו וכמעט שנפל, אמר לו ר"ח שמא עני בא לידך ולא פרנסתו, הרי מזה שהעונש על מניעת הצדקה הוא שהדרגא נשברת תחתיו והוא נופל, ולכן בא הרמז בדרגא תביר, שהדרגא תשתבר אם מעלימין עין מן הצדקה. (קול אליהו)

☆

אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים וכו' לא תעשו כן לה' אלוקיכם כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלוקיכם מכל שבטיכם לשוּם את שמו שם לשכנו תדרשו ובאת שמה, ויל"ד האין היה ס"ד לעשות כן ח"ו לה' אלוקינו, ועוד קשה וכו' אפשר לעשות כן לה' אלוקינו, ונ"ל דהנה מה שצוה ה' שלא לעבוד עבודה זרה לא ה' הציווי לטובתו ית' כי מה יתרון להבורא ית' בכל זה שעובדין ע"ז אלא לטובת ישראל ציוה הקב"ה שלא לעבוד ע"ז כדי שתוכל השכינה לשרות עליהם כי אין השכינה שורה בין דברים טמאים בין עובדי ע"ז וז"ש הכתוב אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים וכו' אבל לא תעשו כן לה' אלוקיכם ר"ל לא מחמת זאת ציויתי למען ה'

ענינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

ודרשת והקרת

בענין נשים וטף בעיר הנדחת

הכה תכה את יושבי העיר ההוא (ראה יג, טז)

א"כ שפיר נתקיים הועשיתם לו כאשר זמם בהכי, והוי עדות שאתה יכול להזימם, ועוד תירצו דכיון שלא משכחת כלל בשום צד שיעשו העדים בני גרושה ובני חלוצה (מדמיעטיה קרא כד' הגמ' הנ"ל), א"כ על כרחך לא איירי קרא בהכי ובכחאי גזונא לא צוותה תורה ועשיתם לו כאשר זמם, עכ"ד התוס'.

ולפי"ז קשה האיק משכחת עיר הנדחת, הרי אם יבואו עדים ויעידו על עיר פלוני שסרו מן הדרך ועובדים ע"ז, נמצא שע"י עדותם יתרגו גם הנשים והטף לשיטת הרמב"ם, ולכאורה הרי הוי עדות שאי אתה יכול להזימם, דהרי אם נמצאו זוממין לא יוכלו לקיים הועשיתם לו כאשר זמם, דהרי דרשינן ועשיתם לו ולא לזרעו ולא לאשתו, א"כ לא יתרגו אשתו ובניו, א"כ הוי עדות שאי אתה יכול להזימם.

ולא שייך לתרץ תי' התוס' במכות, שבזה שמקבלין מלקות בזה נתקיים ועשיתם לו, דהרי הכא לא שייך למימר הכי כיון שהרי באו להעיד על דיני נפשות, וכן תירוצ' השני של תוס' לא שייכא הכא כיון ששפיר יש כאן איזה אופן רחוק שיוכלו לקיים הועשיתם לו, באופן שאין לאנשי העיר נשים וטף, דאז גם העדים אפשר להורגם ויתקיים הכאשר זמם במילואה כיון שגם ע"י עדותם לא היו הורגים רק האנשים, וא"כ באופן שיעידו על עיר שע"י יתרגו גם נשים וטף, הוי עדות שאי אתה יכול להזימם, (והביא ראיה מנערה המאורסה שבכה"ג אי אפשר לתרץ קושיית התוס' הנ"ל), ע"כ קושיית המנ"ח.

ובאמת כבר קדמו לקושיא זו בשו"ת חת"ס (ח"מ סי' כ"ד), ויט מש"ה את ידו על ה"ם, וצלל בתוכו להאיר דברי הרמב"ם בסברות עמוקות וישרות המשמחות לב רואיהן, אמנם מחמת אריכותו אכמ"ל.

הגאון ר' ירוחם פערלא זצ"ל כ' על קושיית המנ"ח שאין בזה סרך של קושיא כלל, דדוקא בעדים בבן גרושה ובן חלוצה שייך סברא למימר דהוי עדות שאי אתה יכול להזימם, כיון שהם אכן יפסלו אבל הרי בניהם ואשתם אין נפסלין, וא"כ אין עונשם שווה כאשר זממו לעשות ע"י עדותן, משא"כ בעדי עיר הנדחת דהוי כאילו העידו על כל העיר אנשים נשים וטף לחייבן מיתה, וא"כ שפיר מתקיים

הנה בתורה אין מפורש להדיא דין הנשים והקטנים בעיר הנדחת, ואם הם גם נתחייבו מיתה אי לאו, והרמב"ן מביא שהנשים נגזרות אחר בעליהן, ודין הקטנים כתב דבספרי איתא שאין נהרגין, ובתוספתא (רפ"ד דסנהדרין) איכא פלוגתא בזה בין ר' עקיבא ור' אליעזר.

והרמב"ם (פ"ד מהל' ע"ז ה"ו) כתב בפשיטות, דהורגים הנשים והטף, ועיי"ש במגדל עוז והנו"כ שם.

והמהר"ם שיק (מ' תס"ז) כתב חשבון נאה, דהרי בעיר הנדחת גם הממון כלה ונשרף, ובב"ק (ק"ט:) קיי"ל כמ"ד דממון של מסור אסור לאבדו דילמא נפיק מיניה בנין דמעלי (פ"אולי בניו יהיו כשרים ואסור להפסידם), וא"כ אי נימא שהטף של עיר הנדחת אינן נהרגין א"כ האיק גזרה תורה דממון עיר הנדחת ישרף, הלוא יוכל להיות דנפיק מיניה בנין דמעלי, וא"כ מדגורה תורה דגם ממון נשרף ונאבד שמע מינה דהטף גם נהרגין.

המנחת חינוך (מצוה תס"ד אות כ"א) הקשה כאן קושיא עצומה, וגושפנקא דמלכא חתים עלה והוא בעצמו כתב: שהיא קושיא עצומה ונפלאה וצע"ג בזה, לפי שיטת הרמב"ם דהורגין נשים וטף, דהרי מבואר במשנה (כריש מס' מכות), בעדים שבאו להעיד על א' שהוא בן גרושה או בן חלוצה ונמצאו זוממין, אין אומרים שהעדים זוממין נעשים בני גרושה ובני חלוצה, כדי לקיים דינא דקרא ועשיתם לו כאשר זמם, אלא לוקה על שנמצא זומם, ואמרי' בגמ' שהטעם שאינו נעשה בן גרושה וחלוצה, דדרשינן ועשיתם לו"כ כאשר זמם – לו ולא לזרעו, ואם נעשה לו כאשר זמם נפסל זרעו ג"כ, עכ"ד הגמ' שם, ובתוס' כתבו דהוא הדין אמרי' – לו ולא לאשתו עיי"ש.

והתוס' לקמן הקשו א"כ האיק יכולין לקבל עדות על בן גרושה שהוא בן גרושה אפי' כשהעדים נמצאו נאמנין, מ"מ הרי קיי"ל דעדות בעינן שיהיה עדות שאתה יכול להזימם, דהיינו דבעינן שיוכל לחול על העדים אותו הדין שיחול על חבריהם ע"י עדותן, וא"כ כיון שאינם נעשים בן גרושה, א"כ הוי עדות שאי אתה יכול להזימם, והאיק מקבלין עדותן, ותירצו התוס' כיון דלוקין אם נמצאו זוממין,

העדים, מ"מ לגבי הטף אי אפשר למימר שהריגתו של העד הוא נגד מה שהעיד על הקטנים, כיון שאין שום אופן שהעדים יכולין להעיד על הטף שהם חייבים מיתה, א"כ על כרחך דהטף נהרגין מחמת אביהן הנידחין, נמצא שהם העידו וגרמו מיתה שבתוך המיתה נכלל מיתה לקטנים, והם כשיהרגו כשיוזמו לא ייכלל בתוכו מיתה לבניו, וא"כ הוי שפיר עדות שא"א יכול להזימה, וקושיית המנ"ח במקומה עומדת, ועיי"ש מה שתי' שם. (וכדבריו מעיר גם הבעל דרך המלך על הרמב"ם).

אמנם בחמדת ישראל (בקנו' נר מצוה אות מ"א) מתרץ כן קושיית הרמב"ם, דעיקר הקושיא לא קשה מידי, דלר' אליעזר (כתוספתא המוצג בריש דבריו) דסבר דהטף נהרגין, א"כ מיד הוי עדותם של העדים גם על הטף, והוי כאילו העידו על עוד אנשים חוץ מעל האנשים הנידחים, ואע"פ דחייב מיתתן הוא מפאת מיתת אביהן, מ"מ העדות היה גם על הקטנים גופא, ואינו דומה לעדות בן גרושה וחלוצה דהתם העדות הוי פסול משפחה לדורות, משא"כ בעיר הנדחת דהעדות הוא מיד על זרעם.

וכן תירץ בס' אגודת אוזב בסוגיא דהכחשה והזמה (אות נ"ה) וכתב שם דהמעיד על הכהן שהוא חלל, וכבר יש לו בנים שנולדו, אז אותן הילדים שנולדו כבר דינם כהטף בעיר הנדחת שאין נכנסים בגדר לו ולא לזרעו, אלא נחשב כאילו מעידין על הילדים בעצמם, עיי"ש.

גם הגאון מהר"י ענגעל ז"ל תירץ כן בגליוני הש"ס (ריש מכות) דהכא העדות מוסבת על הקטנים, אבל גם מצדד למימר איפכא כמו שהבאנו לעיל, ועיי"ש באריכות.

הכאשר זמם בזה שהעדים נהרגין, דלגבי כל אחד ואחד מבני העיר קרינן ועשיתם לו כאשר זמם לעשות כן יעשה לו, וכיון שרצו ע"י עדותן לגרום מיתה כן ייעשה להם ושפיר מתקיים. דהרי הגע בעצמך כשמעידים על משפחה שלימה שעשו הרע בעיני ה', האם לא תתקבל עדותן של העדים כיון שהוא עדות שאי אתה יכול להזימם, שהרי אם יוזמו העדים יהרגו רק העדים והם הרי רצו להרוג משפחה שלימה, ופשיטא שכל השומע יצחק לומר דברים אלו, כיון שאין אנו דנין לקיים הכאשר זמם אלא לגבי כל אחד מן אותן שנגמר דינם למיתה עפ"י עדותן של אלו, וא"כ גם לגבי כל אחד מן הנשים והטף שעפ"י עדותן נגמר דינם למיתה מתקיימת שפיר הכאשר זמם כשיהרגו העדים לחוד.

ובאמת הרבה אחרונים מתרצים סברא זו על קושיית המנ"ח והוא הקרובה מאוד להשכל, ועיין בקהילת יעקב עמ"ס מכות (ס' ב') שמתרץ סברא זו מדעתיה דנפשיה, ומביא ראיה אחרת לסברא זו, מהא דמצנינו ששני עדים יכולין להמית אפי' מאה ואפי' אלף אנשים, וכדתנן בהדיא במתני' במכות (ה') אף שנים מזימין את המאה וכו', ולא אמרי' דהוי עדות שאי אתה יכול להזימה, אע"ג שהם באים לחייב מאה מיתות והם כשיוזמו יתחייבו רק מיתה אחת, אעפ"כ לא אמרי' הכי כיון דלגבי כל אחד ואחד מהנידונים שפיר מתקיים הכאשר זמם, ועיי"ש שמביא דברי הרמב"ן בסוגיין ודברי הריטב"א שלא משמע הכי מדבריהם.

אמנם המעיין היטב בדברי החת"ס (שם בשו"ת), יראה שדוחה סברא זו בשתי ידיים, שהוא מבאר שם בתו"ד שכשהאנשים נידונו למיתה בעיר הנדחת עם בניהם ונשותיהם, אז עצם מיתתם של האנשים הוי מיתה חמורה, וכמו שכתבו התוס' בסנהדרין (ג'). שאע"פ שמיתת סקילה חמורה ממיתת סייף, אבל כשיש אבידת ממון עם מיתת סייף אז הוי סייף חמור יותר ממיתת סקילה עיי"ש, א"כ כ"ן בנו של ק"ו שכשיש מיתה גם על הטף פשיטא דהוי מיתה חמורה, וא"כ יש סברא לומר שאפי' אם יקבלו מיתה על האנשים בעצמם, אעפ"כ לא יהיה כאשר זמם כיון שמיתת האנשים היה מיתה חמורה כיון שהיה טפם עמהם, משא"כ מיתת העדים זוממין הוי מיתה קלה כיון שאין טפם ונשותיהם נהרגין עמהם, ולא שהחומרה טפילה בעלמא והוא עוד עונש, אלא שנטילת הנפש בעצמו (של האנשים) חמורה טפי, כשהורגין אותו ואת בנו ביום אחד, וע"כ כיון שאי אפשר לקיימו בהעדים הויא עדות שאי אתה יכול להזימה.

ובס' קנין תורה בשמעתתא (כפרשתן ס' ג' אות ב') מביא ד' הגר"פ פערלא הני", ומעיר עליו דאפי' אם נדחוק לומר שלגבי הנשים מתקיים שפיר הכאשר זמם בזה שהורגין את

נסא דברנתא

מריחוק מקום וקירוב לב, אשגור ברכת מזל טוב, לידידי הנעלה והחשוב, תורה ויר"ש אצלו שלוב, על כל מכיריו נערץ וחביב,

החתן **מרדכי יצחק ראזנבערג** הי"ד

לרגל יום שמחתו בנישואיו עב"ג שתחי'

והיה נא ברכותי לראשך עטרת, שתזכה לבנות בית נאמן בישראל למשמרת, לשם לתהילה ולתפארת, וכל טוב סלה.

החותם למען שמו באהבה ובהערכה

מאיר מנחם זאב גראס

קרית יואל - בני ברק

וועד שבת מירון

שע"י קהל יטב לב ד'סאטמאר ב"ב
בראשות מורינו הגה"צ ראש ישיבתנו שליט"א

השבת נועם הנשמות

שמחים אנו להודיע בזה לציבור אנשי שלומינו קהל עדתנו הע"י

כי השבת המתאחדת במירון יצ"ו

נקבע בעוהשי"ת על

שב"ק פרשת שופטים הבעל"ט

ולבקשת רבים וכן שלמים מאנ"ש בכל רחבי תבל

אנו מודיעים בזה כי כל מי שרוצה להשתתף עמנו

בשבת התאחדות דקהילתנו הק' באת"ק מירון

שבת הראשון בחודש אלול לקראת ימי הרחמים והסליחות

לפרטים והרשמה לאש"ל אפשר לפנות אל:

הר"ר אהרן מאיר ווייס הי"ו

במס': 011.972.504113992

בכבוד רב

וועד שבת מירון

במעלת לימוד פרשיות משנה תורה, שהם מלאים דברי מוסר ותוכחה.

קרו עמכם דברי"ם

ב

למסור שיעור חנוש בעיר פרעשבורג, כשפתח ללמוד משנה תורה עם התלמידים, אמר מורי ורבי (החתם סופר) כאשר פתח ללמוד התורה היה אש אוכלת, ובמשנה תורה כולו אש, כולו אש, ועיניו זלגו דמעות.

הסתכל בשלש"ה דברי"ם

מתאמרא בשם הגה"ק מביקסאד זצ"ל לפרש מה ששנו חכמים בלשון המשנה (אבות פ"ב מ"א) הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה וכו', שכונת אמרם ז"ל הסתכל בשלשה דברים היינו על פרשה השלישית של סדר דברים שהוא פרשת עקב, אשר שם אמרה תורה פרשת היראה, שכאשר האדם יתבונן תמיד בפרשת היראה, יהיה מורא שמים לנגד עיניו בכל עת ושעה, ולא יבא לידי חטא ועון.

מנהגו של הרה"ק מליזענסק כליל הושענא רבה

מסופר שמנהגו של הרה"ק ר' אלימלך מליזענסק זי"ע לקרוא את משנה תורה כליל הושענא רבה לפני קהל גדול של חסידים, ומדי פעם היה מפסיק את הקריאה ודורש בעניני דיומא או אומר דברי מוסר הקשורים לפסוקים שקרא מהתורה.

משה רבינו אמרו בחודש שבט שהוא זמן תשובה

בספר מוקראי קודש (לחנוכה) כתב דחודש שבט הוא זמן תשובה, דבחינת בינה (הרומז לתשובה כידוע) ניקוד צירי ע"ה גימטריא שבט, ולכן התחיל משה לפרש משנה תורה בשבט, שנאמר בעשתי עשר חודש באחד לחודש וגו' הואיל משה באר את התורה הזאת (ופי' המפרשים שהיינו בראש חדש שבט ל"ז יום קודם מיתתו, כי ב' באדר מות משה), לפי שמשנה תורה מלאה מוסר ותשובה על כן התחיל בשבט שהוא זמן תשובה.

רובי תורתי אלו תוכחות שבמשנה תורה

איתא בירושלמי (פאה פ"ג) אמר רבי יהודה בן פזי אכתוב לו רובי תורתי (הושע ח יב), אלו התוכחות. וכתב בפירוש מהר"ש אלו תוכחות שבמשנה תורה.

יהושע רבן של ישראל השקיף בזה הספר תמיד

כתב הגאון הנצי"ב ז"ל בפירושו העמק דבר (בפתיחה לפרשת דברים) במדרש (ב"ר פ"ו) איתא אמר רשב"י ספר משנה תורה היה סיגון ליהושע, בשעה שנגלה עליו הקב"ה מוצאו ישוב וס' משנה תורה בידו כו'. למדנו דזה הספר ביחוד יש להוציא ממנו כל אופני מוסר. וכן בפ' המלך כתיב וכתב לו את משנה התורה וגו', ואע"ג דמצות כתיבה היתה כל התורה כולה בשלימות דוקא, מ"מ המכוון הוא משנה התורה, שיביט המלך בו תמיד כדי להגיע לתכלית המבואר שם למען ילמד ליראה וגו' לשמור את וגו' לבלתי רום לבבו וגו' ולבלתי סור מן המצוה וגו', ויש להבין מכל זה דהמודק יפה בדברי מוסר שבזה הספר שיצא מפי משה רבינו ברוח קדשו ימצא כל איש לפי ערכו דבש וחלב, עד שגם יהושע רבן של ישראל השקיף בזה הספר תמיד, ומזה יתבונן כל אחד לפי כחו, ויצא דרך ישר להלך נכחו, לפי הליכות עולם לו, ואור זה הספר יהי נר לרגלו, עכלה"ק.

צדיקי הדורות קבעו זמן ללמוד בספר משנה

תורה, וכן ציווי לתלמידיהם

כתב בספר שם משמואל (פ' דברים) ז"ל: וכן דברי מוסר שבמשנה תורה חודרים יותר לתוך עומק לב ישראל ומעוררים ביותר, וכמו שהגיד היהודי הקדוש זצ"ל מפרשישחא שהמובחר שבספרי מוסר הוא ספר משנה תורה, והיה מזהיר לתלמידיו ללמוד תמיד משנה תורה לעורר לבבם. וכן הביא בספר ישראל והזמנים בשם הרה"ק הרבי ר' בונם מפרשישחא זי"ע שאמר שעצה היעוצה לשוב בתשובה שלימה, הוא ללמוד כל השנה ספר משנה תורה, וכן מביא שם בשם ספר אלף כתב שהגאון בעל שואל ומשיב למד בכל יום משנה תורה בתורת מוסר. בספר ראשי ישיבות בפרעשבורג מסופר שהגאון רבי נטע וואלף זצ"ל תלמידו המובהק של מרן החתם סופר זי"ע היה רגיל

לעילוי נשמת
הרה"ה ר' אלימלך ב"ר זאב ז"ל
נלב"ע כ"ה אב

הונצח ע"י בני ידידיו
מוה"ר חיים לאנדא הי"ו

עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר

בהזדמנות זו הגנו פונים לכל אנשי שיחיו
בקריאה דחופה להצלת מוסדותינו
מפעל חיו ומשאת נפשו של רביהק בעל דברי יואל ז"ע

ולאוד המצב הקשה הוחלט להכריז על

מגבית הצלה מיוחדת

שב"א ישתתף בתרומה של 100 \$ לכה"פ

כל התורמים יזכו להרשם בפתקא
שיימסר לרדי

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
בעלותו להשתתף על ציון המצויינת
של כ"ק מרן בעל ההילולא ויעוועבי"א

אנו בטוחים שציבור אנ"ש וידידיו ישתתפו במגבית
מיוחדת זו למען הצלת מוסדותינו הק' ממלכת בית ה' פרי
כפיו של רביה"ק בעל ההילולא זי"ע אשר יסדה ובנה
אותם מן המסד ועד הטפחות למען נוכל לעמוד בנסיונות
הקשים ופנעי הזמן.

ובזכות זה ימליץ עבור כל העומדים לעוררת ביום
ההילולא, אשר כידוע היא עת רצון להשפיע שפע ברכה
והצלחה וכל מיני ישועות בכלל ובפרט, וכמו שהי' מרגלא
בפומי' לומר שלא ישאר חייב לאלו שיעמדו לימין
מוסדותיו הק'.

על כן זכינו בא לפנינו היום לעשות מיידא לנשמתו
הטהורה וזכותו הגדול של רבינו הקדוש אור העולם יעמוד
למולנו להושיע בכל מילי דמיטב עדי נוכה לביאת משיח
צדקינו ומלכינו בראשינו בב"א.

תהא השעה הזאת שעת רחמים ועת רצון מלפניך

כמו כן הגנו להודיע בזה לכל אנשי הע"י
כי אי"ה ביום ראשון כ"ו אב הבעל"ט
יומא ההילולא רבא של מרן רביהק בעל דברי יואל ז"ע

נתאסף אי"ה באשמורת הבוקר

לאמירת תהלים בציבור

בשעה 4:45 לפנות בוקר
בבית מדרשינו בשיכון

והן ידוע מפי ספרים וסופרים גדל העת רצון בימא
ההילולא של צדיק, להעלות זכוננו לטובה לפני יתברך
לשמו בזכותו הגדול כמו שאמר נעים זמירות ישראל
(תהלים טו, 9) לקדושים אשר בארץ המה ואדרי כל חפצי בם
[ופרש"י ז"ל בשביל הקדושים אשר המה קבורים בארץ
אשר התהלכו לפניך באמת הם האדירים שכל חפצי בם
וכל צרכי נעשים בשבילם].

והזמן מוכשר ומסוגל להפקד ולהושיע בדבר ישועה
ורחמים, ובמיוחד באשמורת הבוקר בעת רחמים כמבואר
במג"א (סי' תקפ סק"א) שהקב"ה שט בח"י אלף עולמות
ובסוף הלילה שט בעוה"ז והוא עת רצון עכ"ל.

על כן הבה ונתאספה לשפוך שיח בתחנון ובתפילה, וכדאי
הוא רבינו הק' להגן עלינו בזכותו הגדול ולעורר רחמים
לפני כסא הכבוד שימלא ה' כל משאלות לבנו לטובה
ולברכה, עדי נושע בתשועת עולמים בביאת משיח
צדקינו ומלכינו בראשינו בב"א.

הזמנה של מצוה

הננו מתכבדים בזה להזמין

את ציבור אנשי שלומינו עדת קהילתנו שיחיו

תלמידי וחסידי רבותה"ק זי"ע ולהבחל"ח רבינו הגה"ק שליט"א

לסעודת ההילולא רבתי

תוכו רצוף סיום הש"ס וסעודה של מצוה

לכבוד יומא דההילולא רבא של כ"ק מרן

רבינו הקוה"ט בעל דברי יואל זיעעב"א

שתתקיים אי"ה

ביום ראשון פ' שופטים כ"ז אב תשס"ט הבעל"ט

בשעה 7:00 לפנות ערב

בבית המדרש הגדול ויואל משה

רח' קדושת יום טוב 7 שיכון קרית יואל בני ברק

בסעודת ההילולא ישמיעו הרבנים הגאונים שליט"א
דברי התחזקות במשנתו של רבינו בעל ההילולא זי"ע

ויה"ר שזכותו הגדול והקדוש יגן עלינו ועל כל ישראל

וימליץ טוב בעדינו עדי נזכה לביאת משיח צדקינו

ומלכינו כ"ק מרן רבינו שליט"א בראשינו בב"א

בכבוד רב

הנהלת המוסדות

תולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא דצדיקא

מרן הגה"ק רבינו **יואל בן הגה"ק רבי חנני' יו"ט ליפא זי"ע טייטלבוים**
יומא דהילולא כ"ו מנחם אב (תשל"ט)

בעמדינו עתה לפני יומא דהילולא השלושים של כ"ק מרן רבינו הקוה"ט בעל דברי יואל זי"ע, אשר על כן אמרנו לספר לדור אחרון צדיק מה פעל, אך לא נדע במה להתחיל ואם באנו להעלות עלי גליון אפס מכל מעלותיו ומידותיו הק' יכלה היריעה והם לא יכלו, ואעפ"כ אמרנו אעלה בתמ"ר אחזה בסנסיניו, לטעום קצת מפרי מגדיו, להעיד על השמש בגבורתו, המאיר ובא מתחילת זריחתו, רב חילי' ותוקפו של רביה"ק זי"ע משחר טל ילדותו, עד יומו האחרון עלי אדמתו, אשר ממנו ניקח וממנו נלמד ללכת בדרכיו הקדושים ושלא ימוש התורה הזאת מפנינו ומפי זרענו ומפי זרע זרעינו עד עולם.

צור קודש מחצבתו

והקדושת יו"ט אמר פעם שזה בלבד די לה מה שזכתה להוריד לעולם שני נשמות יקרות וקדושות כאלו. מסופר שפעם אחת בא נגיד אחד בן גדולים שרצה להשתדך עם הקדושי"ט וליקח לבתו את בנו מרן העצ"ח והבטיח הו"ן תועפות בשכר זאת, וכשראה הקדושי"ט שהלה מפציר יותר מדאי אמר לו לך נא אל הרבנית ותציע לה את השידוך לפניה, וכששמעה הרבנית את הצעתו, הלכה לחדרה והביאה את הכרים שלה שהיו מרוטבים במים משני עבריהם, ואמרה לו: "אנוכי הרטבתי כרים אלו בדמעות עיני שאזכה לבנים צדיקים וקדושים, ולא אמכור את בני בעד בצע כסף". ופע"א ביום ז' ניסן יום פטירתה של הרבנית הצדיקת ע"ה כשישב רביה"ק זי"ע בחדרו ביקש שיחפשו בארון הספרים את הספר מנורת המאור, ופתח רבינו ז"ל את הספר וראו שהיו בו הרבה מקומות שנרטבו דפי הספר ונתייבשו, ואמר רבינו בהתרגשות: "אלו דמעות עיניה של אמי הצדיקת ע"ה, שהיתה מרטיבה את הספר מנורת המאור בכל שביק בדמעות שלי".

ברכת הכהן הגדול

בחתונת מרן הגה"ק בעל ייטב לב זי"ע בלילה שלפני הנישואין עשו סעודה גדולה לעניים כנהוג מאז, מרן הסבא קדישא בעל ישמח משה זי"ע נתן סכום מעות לבנו מרן הגה"ק

בן איש חי"

רבינו הקדוש זי"ע נולד לאביו מרן הקדוש יו"ט שהיה בן למרן הק' הייט"ל זי"ע בן מרן הגה"ק ר' אלעזר ניסן זי"ע בן מרן הק' היש"מ זי"ע שהי' חוטר מגזע גדולים וצדיקים שהאירו פני תבל באור תורתם וצדקתם, רבותינו הק' המהרש"א והמהרש"ל והרמ"א ולמעלה בקודש.

אשת חי"

אמו הצדקנית מרת חנה היתה בת הגה"ק ר' יואל אשכנזי ז"ל אבד"ק זלאטשוב (שהעיד עליו הרה"ק מפרעמישלאן זי"ע שכמו שפסק מהר"א אשכנזי בן פוסקין בשמים) בן הגה"ק ר' משה דוד אשכנזי ז"ל אבד"ק טאלטשאווא (חותן מרן הייט"ל זי"ע) וחתן הגה"צ רבי צבי הירש תאומים וצ"ל אב"ד קאליש, חתנו של החוות דעת שהיה מגזע החכם צבי והי' נכד בן אחר בן מבעל קיקיון דיונה ולמעלה בקודש, ומצד אביו היה מיוצג"ח של הט"ז והב"ח.

הרבנית הצדיקת ע"ה היתה אשה צדקנית וחכמת לב, ומסופר שקודם שנשאת להקדושי"ט היתה שבורה ורצוצה למאד, כאשר צרות רבות פקדו אותה, והלכה להרה"ק ר' חנוך העניך מאלעסק זי"ע (בעל לב שמה, חתן השר שלום מבעלוא זי"ע) לשפוך שיחה ובכתה על מר גורלה, וכשיצתה מחדרו אמר עליה הרה"ק מאלעסק: "איך זעה אויף איהר אן אור גדול".

שהוא מתפלל בעדם שישעו בבני חיי ומוזני, ומסיים שם בזה"ל: "ולא יתיאש עצמו וזוגתו תח"י כי בצפייתנו צפינו שלא ימנע מכם פרי בטן וד' הטוב יחמול עליכם ובמהרה תושעו בזרע ברכת ה'".

מכתב קודש הזה ה' מונח בבית גנזיו של מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל, וכאשר הראה פעם את המכתב לרבינו ז"ל היה רבינו עומד ומדייק בחביבה יתירה בכל אות ואות בלשון קדשו של מרן הד"ח ואמר: "א פלא א לשון פון א צדיק". ואמר רבינו שהד"ח ז"ל כתב לשון "בצפייתנו צפינו" שהוא לשון ראייה, כי כבר אז ראה מרן הק' ברוח קדשו את הבנים שעתידים להוליד להקדושת יו"ט ולכן לא כתב בלשון אצפה או אקוה וכדו' רק דייקא בלשון זה, ואמר וקני החסידים בשם אחד הצדיקים שע"כ כתב בכלל לשון "בצפייתנו צפינו" שראה שתי ראיות על שתי הבנים שעתיד להוליד, העצי"ח ורביה"ק זי"ע.

וסיפר הגה"צ ר' שלמה יודא וויינבערגער זצ"ל אב"ד באגאד, שהיה מחסידיו הנלהבים של מרן הק' מצאנו, שפע"א נתאכסן אצלו חסיד אחד מפולין הרה"ח ר' משה דוד הערצאג ז"ל ובימי מלחמת העולם הראשונה היה שם טמיר ונעלם מעין השלטונות, ופתאום באחד הימים קם החסיד ואמר להגה"צ מבאגאד כי נוסע הוא להרב מארשווא, וישאלו הגה"צ מבאגאד הלא כל הדרכים בחזקת סכנה כעת, הלא טוב לו לחכות עד יעבור זעם המלחמה, ויענהו הרה"ח הנ"ל: "הנה נא זקנתי ואנוכי הלא הייתי בבית מרן הק' מצאנו וראיתי במו עיני את המכתב קודש שכתב מרן ז"ל להקדושת יו"ט שמברכו בברכת הבנים בזרע ברכת ה', ואת הרב מסיגוט (בעל העצי"ח ז"ל) היתה לי כבר הזדמנות להכירו, וכעת נפשי חשקה להכיר גם את הרב מארשווא, שגם הוא מהזרע ברכת ה', וע"כ הנני נוסע לדרכי לארשווא".

ומסופר שהרה"ק מטאמאשאב זי"ע היה פעם במרחץ בארדוויב, וגם רבינו ז"ל היה שם אחד חתונתו, והלך הרה"ק מטאמאשאב לבקר את רבינו ז"ל ובאם הדרך פגע באחד ששאלו לאן פניו מועדות, והשיב שהולך לבקר את הזרע ברכת ה' האברך ר' יואליש, ושאלו הלא כבר מכירו מזמן, והשיב לו הרה"ק מטאמאשאב שבכל זאת רוצה לבקר כי הלא זרע ברכת ה' הוא ודבר שיש בו ברכת ה' מתוספת בו ברכה בכל עת.

בהקדמה לספר נפש אדוני' (להגה"צ מוה"ר אדוני' שמעלער זצ"ל דומ"ץ דק"ק פעטראוואסעלא), מסופר שהגה"צ המחבר היה ידיד נאמן למרן הקדושי"ט זי"ע והי' דרכו ליסע הרבה פעמים למרן הד"ח ביחד עם הקדושי"ט והיה מקומו לעמוד אצל השולחן סמוך ליד הקדושי"ט, וברבות הימים כשנתפרסם הקדושי"ט ויצא טבעו בעולם, ואלפים מישראל השכימו לפתחו, ופע"א בא גם הגה"צ הנ"ל לסיגוט, ושלה הקדושי"ט את שני ילדיו העצי"ח ורביה"ק זי"ע לר' אדוני' לתהות על קנקנם, ואחרי שבחן את רבינו ז"ל הפליג בשבחו בפני אביו הק', ענה לו הקדושי"ט ואמר: האם זוכר ר' אדוני' עת נסענו יחדיו לצאנו ודחפנו עצמינו לחטוף שיריים, "אל הנער זה התפללתי אז". ומסופר שפע"א נפגש רבינו עם הרה"ק ר' ישעי' מטשעחוב זי"ע בן זקוניו של מרן

רבי אלעזר ניסן זי"ע ליתן צדקה לעניים, ופיזר נתן לאביונים לכל אחד ואחד סכום קצוב כפי אשר נתן אביו הק', והיה שם עני אחד שלא הי' שבע רצון ממה שנתנו לו ודרש שיוסיפו לו על הסכום, ואמר לו הגה"ק הרא"צ כי אין הכסף שלו ורק שליחותי' דמר אביו קא עבד בזה, והלך לשאול את אביו כדת מה לעשות בעני אחד אשר אינו מסתפק כמה שנותנים לו, ויצא מרן הישמח משה מחדרו לראות מי הוא זה אותו עני דורש דמים הרבה, ותיכף כאשר ראהו מרן הישמח משה אמר לבנו הגה"ק ר' אלעזר ניסן ז"ל שיתן לאותו עני את כל אשר יבקש בין מעט ובין רב, וכן עשה כאשר צוה עליו אביו הישמח משה ונתן לעני את הסכום אשר דרש, ויברך אותו עני את הזיווג בלשון קדשו: "שמוזיוו זה יצאו דורות שיאירו את העולם עד ביאת המשיח".

וברבות השנים כאשר נסע הגה"ק רבי משה דוד אשכנזי זצ"ל אבד"ק טאלטשעווע חותן מרן הייטב לב זי"ע להשתקע בעייה"ק צפת הלך לקבל ברכת פרידה משלושה צדיקי הדור הרה"ק מרוזין זי"ע, והרה"ק מפרעמישלאן זי"ע, והרה"ק ר' צבי הירש מרימונוב זי"ע, וכשנכנס לרה"ק מרימונוב הכירו תיכף כי הוא אותו העני שברך את חתנו ואת בתו שמחלציהם יצאו מאורות בישראל.

ברכת מרן הייטב לב זי"ע

גם האי סבא קדישא מרן בעל הייט"ל זי"ע התנבא על בנו הקדושי"ט עוד כד היה טליא כי יוליד בנים מאירים שיאירו פני תבל בצדקתם, והכי הוה עובדא: פע"א לביל הסדר בשולחנו של הייט"ל אירע שהקדושי"ט בילדותו כבה אחד מהנרות שעל השולחן שלא במתכוין, ונבהלה אמו הרבנית מזה, והרגיעה הייט"ל ואמר לה: "ער וועט נאך אנצינדן אי"ה גאר שיינע ליכט", והקדושי"ט בעצמו היה רגיל לספר דבר זה.

ברכת מרן הק' מצאנו זי"ע

כידוע שמרן הקדושת יו"ט זי"ע סבל מאוד מצער גידול בנים והיה שבור ורצון למאוד, ופקד נוה צדיקים שיעוררו רחמים עליו שיושע בזרעא חייא וקייא, והזכיר עצמו הרבה פעמים אצל מרן הק' מצאנו זי"ע שיברכו בברכת הבנים, פעם ביום הפורים נסע הגה"צ רבי משה יוסף מאוהעל ז"ל אחיו של הקדושי"ט לצאנו, לחסות בצל קדשו דמרן הדברי חיים ז"ל ובשעת עריכת השולחן העמיד צלוחית יין עבור אחיו הקדושי"ט דלהוי פקידא בגו צדיקא, וכאשר שמע הדברי חיים את שמו של הקדושי"ט ענה ואמר: "ווער, ליפאלע, איך האב אים הערשט יעצט אינזינען געהאט". למחרתו נכנס ר' משה יוסף אל הרה"ק מצאנו בפו"פ שאחיו הקדושי"ט יושע בזש"ק, הד"ח אמר לו שימסור לאחיו שבמהרה יושע בזש"ק, ומיד כשיצא משם התחיל לכתוב מכתב לאחיו זי"ע: "הנה עשיתי בקשתו והעמדתי יין עבורו בשעת הסעודה גדולה והשיב לי הרב הקדוש בזה הלשון: איך האב אים הערשט יעצט אינזינען געהאט". באמצע הכתיבה יצא הרה"ק מרן הד"ח מחדרו ומצא את ר' משה יוסף שהוא יושב וכותב ושאלו הרה"ק למי הוא כותב והשיב לו שהוא כותב מכתב לאחיו הקדושי"ט, מיד לקח הד"ח עט והוסיף על אותו המכתב שלא ידאג מאומה מפני

השניה היתה הרבנית הצדיקת מרת אסתר ע"ה שהיתה אשת הגה"צ ר' חנוך העניך מאיער זצ"ל האב"ד קערעצקי ואדמו"ר מסאסוב, נכד הגה"ק מאלעסק זי"ע חתן הרה"ק הר"ש מבעלזא זי"ע.

השלישית היתה הרבנית הצדיקת מרת העסא ע"ה שהיתה בזיו"ר אשת הרה"צ ר' ניסן זצ"ל בן הגה"ק ר' משה יוסף טייטלבוים זצ"ל אב"ד אוהעל בן מרן הייט"ל זי"ע, ובזיו"ש נישאת להגה"צ ר' חיים מאיר יחיאל זצ"ל האב"ד ריינזשוי נכד הרה"ק בעל אמרי נועם מדויקוב זי"ע.

ואחרון אחרון חביב בן זקניו של מרן הקדו"ש שנולד לו בעת שהי' בן נ"א שנים הוא רבינו הקדוש והטהור אור עולם, עיר וקדיש מן שמיא נחית בדורותינו אלה, ובמדור זה נשתדל במיטב יכולתינו כפי ידינו יד כהה מגעת לספר אפס קצהו מימי חיו הימים והלילות כאשר היה מנהיג ישראל יותר משבעים שנה, והיה עמוד האש ההולך לפני מחנה ישראל בדורות האחרונים להאיד להם את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון.

הר"ח, ונשק את רבינו על מצחו, ואמר לו: "הלא ידעתם כי אחים אנחנו, כי הרי נולדתם מברכתי של אבי הק' ז"ל".

זרע ברכת ה'

ואכן ברכת הצדיק עשתה פירות ובשנת תמ"ד זכה מרן הקדושת יו"ט ז"ל ונולד לו בנו בכורו מרן הגה"ק בעל עצי חיים זי"ע, וסיפר רבינו ז"ל כי בלילה לפני שנולד אחיו העצ"ח ראתה אמו בחזיון לילה צורת מרן הק' מצאנו זי"ע ונבהלה למראה עיניה, ואמר לה הרה"ק: "שרעק זיך נישט איך בין געקומען ווייזן אז איך בין נישט געבליבן קיין ליגנער", הרבנית סיפרה את חזיון החלום להקדו"ש, והקדו"ש סיפרו לאביו הק' הייט"ל, ואמר ע"ז הייט"ל "בדעתי היה לקרות לשם בנך הנולד "הירשל" ע"ש החכם צבי, אך יען שהזקן הטריח את עצמו כל כך יקרא הנולד גם על שמו", ונקרא שמו בישראל "חיים צבי". לאחר"כ נולדו לו תאומות הלא המה: הרבנית הצדיקת מרת שרה ע"ה שהיתה בזיו"ר אשת הרה"צ ר' שלום מפיקעלא זצ"ל, נכד מרן הק' מצאנו זי"ע, ובזיו"ש נישאת להגה"צ ר' דוד שפירא זצ"ל האדמו"ר מבקאבסק, נכד בעל בני יששכר זי"ע.

ואלה תולדות

ואלה תולדות

פע"א בס"ג אחר אמירת התורה גילה רבינו ז"ל שמצא את שמו מרומז בשירת האזינו הרבה פעמים, וגילה רמז א' בסוף שירת האזינו "ישיב לצריו ויכפר אדמתו" שהוא ר"ת יואל והוא לפלא אשר שמו מרומז בתיבות הללו הכתובים בסוף השירה, לרמז דברא בתראה יהי רבינו הלוחם מלחמת ה' אשר ישיב לצריו כתות הכופרים ויציל נפשות בניי מרשתם, וכפר אדמתו שהי' מכפר ומטהר את אדמת ארה"ק מטומאת הפושעים.

ומסופר שפע"א בעת שבידר רבינו את דין אתרוגי א"י בשנת השמיטה ולעז ארבע מהמתחברים להציונים, ופער פיו ואמר שארץ ישראל מקפידה על רבינו שיצא לאסור האתרוגים הגדילים בארצה, וכאשר הגיעו דבריו לאזני רבינו ז"ל נענה בצחות לשונו: "ארץ ישראל איז אויף מיר נישט ברוגז, והא ראי' שהננו נרמז עם ארץ ישראל בפסוק אחד בשירת האזינו".

בשנת תשכ"ז לפ"ק בעת אשר הוציא רבינו את ספרו הק' "על הגאולה ועל התמורה" ואמרו לו שכעת יורו המורים חיצים ובליסטראות על רבינו ועל דבריו, ואמר אז רבינו על זה, שאינו מפחד כלל מהם ומהמונם, כי הלא תדעו אשר "י" ל"י ולא אירא" הוא ר"ת שמי "יואל" ואין לי לירא מהם.

לעת זקנתו בשנותיו האחרונים גילה רבינו רמז נוסף ששמו מרומז גם בפסוק "כי אשא אל שמים ידי ואמרתי חי אנוכי לעולם", ואמר הכוונה שבת יבית ידי ואמרתי אנוכי לעולם ר"ת שמי "יואל", ותיבת ח"י נטריקון חנני יו"ט, שהוא שמו של אביו הק' בעל קדושת יו"ט, ואמר אז כי הוא מצפה שיבוא משיח צדקינו ויקיים בו ח"י אנוכי לעולם.

רביה"ק נולד ביום י"ח טבת שנת תרמ"ז לפ"ק בעיר סיגעט מטרפולין של תורה וחסידות שבחבל מארמאראש, ונתמלא בית הקדו"ש ז"ל וזוגתו הרבנית הצדקנית ע"ה כולו אורה ושמחה, והוריד הקב"ה לעלמא הדין את נשמת אביר הרועים רבא דעמי ומדברנא דאומת"ה מרן רבינו הקדוש והטהור רבן של כל ישראל זי"ע ועל כל ישראל.

אותו יום בהיר י"ח לחודש טבת יום ו' עש"ק ה', לסדר שקוראין בו "יואל משה" וכו' (פר' שמות) שבשם זה עתיד הדרך הנולד בעוד שבועים שנה להאיד עיני ישראל בחיבורו הבהיר אשר יוציא לאור עולם, ובספרו זה יכיר ויבהיר את שיטתו האיתנה והברורה והאמונה הטהורה להציל את עם ישראל מנסיונו האחרון לפני ביאת הגואל.

מרן הקדו"ש הי' נוהג בכל יום ללמוד שיעורו הקבוע בחק לישראל ונפלא הדבר שביום ה' למד הקדו"ש בפסוקי התורה המספרת מלידת משה רבינו ע"ה שנאמר בו "ותלד בן ותרא אותו כי טוב", ותרגמו "וחזת יתיה אר"י ט"ב הוא", ופרש"י שנתמלא הבית כולו אורה, וביום שלאחריו יום ערש"ק כשלמד הקדו"ש את הפסוק "יואל משה וכו'" אז נתבשר מרן הקדו"ש מלידת בנו הצעיר מרן רביה"ק זי"ע.

ויקרא שמו בישראל

רבינו נכנס לביתו של אאע"ה על ברכי אביו הק' שהיה הסנדק, המוהל שלו הי' הגה"ק בעל ערוגת הבושם זצ"ל ונקרא שמו בישראל בשם "יואל" על שם זקינו אבי אמו הגאון הקדוש מוהר"ר יואל אשכנזי זצ"ל אבדק"ק ולאטשוב מח"ס שו"ת מהר"י אשכנזי.

במעלליו יתנכר נער

במה יזכה נע"ר

אז במעלליו יתנכר נער שהתפרסם בכל רחבי אונגאריין למצויין ומורם מעם בג' עמודי עולם. תורה בהתמדתו המופלגה להשיג לילות כימים שלמד ח"י שעות ברציפות ובקביאותו בכל מכמני התורה. עבודה בעבודה שבלב זו תפלה לקדוש ופרוש מובדל מכל עניני העולם הזה וגדל קדושתו בכל מיני טהרה. גמילות חסדים לחמו פרש לעני ופיזר נתן לאביזנים בסכומים ענקים אשר קבץ ולוה במשכנו את כל אשר לו.

מילדותו ה' גבוה משכמו ולמעלה על כל בני גילו במוחו הצליל והחרף בהתמדתו הבלתי מוגבלת בלימוד תוה"ק ובכח זכרונו הבהיר וכמה שאביו הק' העיד עליו כמה פעמים לוקני החסידים בזה"ל: "מיין יואליש איז קיינמאל קיין קינד נישט געווען", ופע"א בעת שהדליק הקדויו"ט את נרות חנוכה כאשר נדחקו החסידים לראות את הדלקת הנרות, וגם רבינו שה' אז ילד קטן נדחק ביניהם, התלחשו החסידים זה לזה לפנות מקום להילד, וכששמע הקדויו"ט דבריהם ענה ואמר: "ער איז שוין גאר קיין קינד נישט".

וסיפרו וקני החסידים כי עוד בשחר טל ילדותו כשהי' רבינו ז"ל תינוק מוטל בעריסה, והגה"צ מהר"מ בראדי זצ"ל אבד"ק קאלוב בא לבקר בהיכל הקדויו"ט והומיניו הקדויו"ט לראות דבר פלא ולהתבונן בבנו התינוק הישן בעריסת הילדים, ובאמצע השינה רצה האי ינוקא קדישא לחכך את ראשו, וכיסה את ידו בקצה כתונתו וחיכך עמה את ראשו בידים מכוסות שלא ליגע בידיו בשערות ראשו, והמה ראו כן תמהו מגדל קדושת התינוק.

ידוע עדותו של הגה"ק המפ"ר ר' אליעזר פיש זצ"ל האדמו"ר מביקסאד הי"ד שהי' ידיד נעורים לרבינו ז"ל ושל העצ"ח ז"ל, והוא הי' אומר: "חבל חבל שהחדר שבו נתגדלו האחים הקדושים העצ"ח ורבינו ז"ל לא נתברך בכח הדיבור שאלמלי היה החדר יכול לדבר הי' מספר מגדל הקדושה והטהרה שנתגדלו בה הני צנתרי דדהבא המאורות הגדולים האלו, ואז היינו יכולים להבין איך הגיעו למה שהגיעו להיות רבן של ישראל".

הרה"ק ר' שאול בראך זצ"ל שלמד בישיבת הקדויו"ט, והי' מכיר את האחים הקדושים העצ"ח ורבינו ז"ל מנעוריהם, אמר כמה פעמים כי האחים הללו נתגדלו בקדושה ובטהרה "עד שאפי' האדמה אשר תחת רגליהם אדמת קודש הי'".

זכרו נפלא

פ"א סיפר רבינו שבהיותו ילד קטן בישבו אצל שלחן הטהור של אביו הקדויו"ט זצ"ל והקשיב לחידו"ת של אביו, שמע בין הדברים שאומר שבזמנו נשתנו הטבעים מזמן חכמי התלמוד בהרבה ענינים ואין להביא רא' מאז ליזמנו, זמן מה אח"כ אתרמי מילתא שרבינו חש בראשו והתמרמר על כך לפני אביו אמר לו אביו הלא אמרו חז"ל חש בראשו יעסוק בתורה ענה לו רבינו הלא כבר שמעתי ממך שבזמנו נשתנו

הטבעים וכו' וכשאביו מרן הקדויו"ט ראה כן תמה על זכרונו המבהיל של בנו הקטן.

ידוע שפע"א כשישב רבינו אצל השלחן של אביו זצ"ל, בהיותו ילד קטן התנמנם בעת אמירת התורה ואחר אמירת התורה נתקשה חסיד אחד להבין את הד"ת שאמר הקדויו"ט אז, ושאל החסידים שעמדו קרוב לו וגם הם לא הבינו כי היה בענין עמוק, ונענה הילד רבינו ז"ל אם תעמיד צלוחית יין על השולחן אז אחזור לך על כל הדרוש, החסיד צוה להעמיד בשמו ורבינו חזר על כל הד"ת מבלי להחסיד דבר או חצי דבר והסבירה בטוט"ד עד שכולם הבינו הד"ת, וכשגמר אמר להחסיד הנ"ל דאם יעמוד עוד צלוחית יין יחזור על הד"ת מאשתקד בשבת זו דברים כהווייתן ורבינו התחיל לומר אמנם אביו הפסיקו וצוה להביא מים אחרונים כמובן מחשש עין הרע.

סיפר אחד מתלמידי הגה"ק רבי שאול בראך מקאשוי זצ"ל שנכח פעם בעת שנפגש רבינו בעודו בימי עלומיו עם רבו והתחילו לדבר ביניהם אחרי תפלת שחרית ונמשך השיחה עד תפלת המנחה ואח"כ כששאל את רבו למה הוא מחשיב כל כך את האברך הזה השיב לו שהאברך הזה הנו זוכר כל תוס' שבש"ס. ואכן עד ימי זקנה ושיבה הי' ידוע בזכרונו הנפלאה וכפי שסיפר הגאון הגדול מקאפיש ז"ל שלפני פסח היה איזה שאלה בביתו של רביה"ק ז"ל ובני ביתו שאלו את פי קדשו איך לנהוג בענין וענה רבינו "תעיינו במהרש"ם" והלכו אצל הגאון מקאפיש ז"ל שהיה לו ידיעה רבה בספרי תשובות ובפרט במהרש"ם וענה שאינו מוצא מהרש"ם כוז כעבור זמן קט נזכר שיש לו שו"ע עם הגהות המהרש"ם בכי"ק ופעם הלוח השו"ע לרבינו לימים אחדים ומסתמא שם ראה אז רבינו וחפץ ומצא שם המהרש"ם ובשעת המעשה ענה ואמר הגאון מקאפיש בהתפעלות מרובה בזה"ל: "איך קען נישט פארשטיין וויאזוי א יוד נאך א סטראק זאל געדענקען נישט נאר א תשובת מהרש"ם נאר אפי' א פארשטופטע הגה"ה וואס עס איז געלעגען ביי עס נאר אפאר טעג".

סמיכות חכמים

פע"א הי' הרה"ק ר' מרדכי מנאדווערנא זצ"ל בעיר סיגוט, ורבינו שהי' עוד ילד הי' אצלו בשבת, וכאשר יצא הביט אחרי הרה"ק מנאדווערנא ואמר: "דאס קינד שיינט און ער וועט נאך באשיינען די גאנצע וועלט".

מסופר דכשבא הרה"ק משינאווא זי"ע להשתתף בשמחת נישואין של הגה"ק בעל עצ"ח זי"ע (כי הוא הי' המסדר קדוין) ורבינו הי' אז ילד בגיל עשר, וכאשר ראה את רבינו אמר לאנשים שעמדו לידו "דאס קינד האט הייליגע אויגן".

רבינו הי' רגיל לספר שהגה"ק משינאווא בחן אותו אז בלימודו בסוגיא דשיקול הדעת ורבינו הציע לו דבר חידוש בסוגיא זו וכאשר גמר רבינו דבריו נענה הגה"ק הנ"ל בל"ק: "דאס הייסט א שיינע שיקול הדעת", והי' זה לרבינו לחשיבות גדול שהוא כעין סמיכה.

לימים שהי' בקי בחכמת האמת ומעולם לא נשמע מפיו דבר מסתרי תורה, בדומה לזה שמעו ממנו כמה פעמים תלמידיו מפיו בזה"ל: "הכרתי בחור א' כבן שלש עשרה שנה שהי' בקי בכל כתבי הארז"ל" ולא פירש על מי ירמוזו מיליו וכמובן שעליו יסובבו הדברים ומחמת ענוותנותו הסתיר חזונו של הבחור המופלא.

הגה"ח המקובל ר' דוד אלימלך ווייס ז"ל סיפר לבנו הרב מפאביאנהו ז"ל (שדר בקראלי בימי כהונתו של רבינו ז"ל) דכשהי' פעם בסיגוט אצל הקדושת יו"ט ז"ל ודרכו של הרב דוד אלימלך הי' להתפלל מתוך סידור האר"י ז"ל שהי' מתפלל עפ"י כוונתו והי' רב חיליה בתורת הח"ץ וכשחלץ תפילין דרש"י קודם שהניח תפילין דר"ת יצא מביהמ"ד לזמן קצר וכאשר חזר הרגיש איך שהבחור יואל הוא רביה"ק ז"ל עומד על מקומו וראשו רכון על גבי סידור האר"י ומעיין ומתעמק בו, וכשנתפס רבינו שמעיין בסידור האר"י אויל סומקא ואויל חיוורא ושאלו הרב הנ"ל אם מבין הוא על הדברים בסידור זה שעיינ בו, וענהו רבינו ז"ל כי יש דברים שמבין ויש כמה ענינים שאינו מבין ובחנו הרב הנ"ל באותן ענינים שאמר רבינו שהוא מבין ונתפעל מרוחב בינתו ועומק השגתו, והדברים שאמר רבינו עליהם שאינו מבין הם באמת קשי ההבנה, בכל פעם שסיפר הרב הנ"ל עובדא זו הי' דמעות נשורות מעיניו באומרו דהבחור הזה לא למד חכמה זו מרבי ומורה ורק מעצמו השיגה ועלה ונתחכם בחכמה זו. וועי' בגלוינוני לפרשת נצבים שנת תשס"ח שהארכנו בענין זה ומשם תדרשנו לטובה].

גם סיפר רבינו שהי' לו סמיכה מהגאונים המופרסים בעל ערך ש"י, בעל ערוגת הבושם, הגאון ר' יודא גרינפעלד אב"ד סעמיהאלי ועוד, הגאון המובהק ר' אליעזר דייטש אבדק"ק באניהאד בעמ"ס תבואת השדה שהעיד על רבינו בכתב הסמיכה שנתן לרבינו בימי בחרותו שטייל עמו ארוכות וקצרות ברוב סוגיות הש"ס והי' בקי בכלם.

ומסופר שפעם אחת כשהיה רבינו עם אביו הקדושו"ט במרחצאות והיה שם גם הגאון מבניהאד ודיבר עם רבינו אריכות וקצרות בדברי תורה ובחן הרב מבניהאד את רבינו כמה שעות ונתפעל מאוד מחריפתו, ולמחרת נפגש הגאון מבניהאד עם אחד מגדולי רבני האשכנזים והגאון מבניהאד סיפר לו שבחן את רבנו ורוצה לסומכו בכתר הוראה, והלה סיפר להגאון מבניהאד כמתרעם שראה את רבינו קרא ק"ש שעל המטה והאריך כשני שעות באמידות תחינות ובקשות וכפי שנראה בעיניו אי אפשר שבחור כזה יהי' רב חיליה בתורה, וענה לו הגאון מבניהאד כי רבנו עמד לפניו במבחן בקנין תורה וראיתי לפניו כלי שלימה בחרפות ובקיאיות, וכעת ששמעתי מכבוד תורתו שגם מופלג גדול הוא ביראת שמים ויראת חטא ויראתו קודמת לחכמתו מובטחני שלאנא רברבי יתעבד ורבים יהנו מאורו.

חכמת האמת

סיפר הרה"ח ר' ליפא פרידמאן ז"ל שפ"א תחת השיחים התרעם רבינו לפניו על אחד שהי' מגלה סתרי תורה ברבים באמרו כי בהיות עוד הלה עולל ויונק כבר הכרתי בחור צעיר

הרימוזותי בחור מעם

לקראת סעודת הבר מצוה הזמין מרן הקדושת יו"ט זי"ע את כל תושבי העיר, וגם אותם שדרו ביישובים שליד סיגעט באו כולם על ראש שמחתו של רבם ומאורם ביום שנכנס בנו החביב לעול המצוות, ומרן הקדושת יו"ט היה בחדוה רבה ובידיא דעתיה, והעיר סיגעט צהלה ושמחה.

רבינו זי"ע פתח פיו בחכמה בדרוש ארוך שארכה לשתי שעות, ודרש בחרפות ובקיאיות בסוגיא דהמוציא תפילין, ובנה וסתר מערכה מול מערכה גג על גג, וקשר נימא בנימא וחבל בחבל בהשכל ובדעת, וגם במילי דאגדתא חשף את זרוע קדשו בעז וגבורה, להגדיל תורה ולהאדירה, והדגיש את כל העם העומדים בעזרה והמה ראו כן תמחו מגודל חריפותו ועומק השגתו, והשתוממו לראות עלם צעיר עומד ודורש כזקן ורגיל ופרקו נאה, וקשרו עליו זרי תהילה, וניבאו לו עתידות גדולות ונצורות שלאילנא רברבא יתעבד.

בסיום הדרשה שנשא רבינו זי"ע סיים דבריו בהתרגשות, בברכה ובתפילה שיעזור השי"ת שאביו הק' יהיה בריא וחזק ברוב אונים ואמין כח, ויזכהו להובילו לחופה בברית גופא ואנפין נהירין וכו', ונהנה מרן הקדושת יו"ט זי"ע ואמר "הוא יודע טוב מה שהוא אומר" וסתם דבריו ולא פירש כוונתו, אכן ברבות הימים נתבאר הכוונה, כי הקדושת יו"ט זי"ע זכה עוד להכניס את בנו רבינו זי"ע לחופה, ומיד סמוך אחרי חתונתו של

ביום ח"י טבת שנת "צדיק כתמר" יפרח" (תר"ס לפ"ק) נכנס רביה"ק לעול המצוות, ולפני שנכנס לעול המצוות, הכין עצמו בסילודין בעבודת ה', והרבה בצדקה ובמעשים טובים.

וסיפר הר"ד חיים צבי ברוין ז"ל מתלמידי הקדושו"ט שהיה גר בכפר אויטשווע שפע"א קיבל מכתב מהילד הצעיר יואל שהיה אז כבן י"א שנים, שמבקש ממנו להוואה לצרכי צדקה על סך עשרים כתרם, ובזידעו ומכירו שהילד תוכו רצון אהבה וחמלה ועושה חסד לאלפים, שלח לו תיכף ומיד את הסכום אשר דרש, ואח"כ הגיע לו מכתב שני מרבינו ומבקש סכום יותר גדול, וגם בזה מילא רצונו ושלח לו, כי ידע את הילד ואת שיחו, ולפני שנכנס לגיל המצוות שלח לו מכתב שלישי ובו מבקש סכום גדול לצדקה, וכתב לו אשר כעת הנני עוסק בהכנה דרבה ליכנס לעול המצוות, ורוצה אני להרבות בצדקה, ומכתבים אלו שמר ר' חיים צבי הנ"ל כל ימיו והיה מראה אותם לאחדים להראות השגתו של רבינו עוד בהיותו ילד קטן.

רבינו זי"ע חידש בעצמו פלפול ארוך בתור דרשת בר מצוה, בסוגית המוציא תפילין, מעשי ידי אומן מופלא, שנבנה על יסודות איתנים בחרפות ובקיאיות, ולפני הבר מצוה נכנס לאביו הק' וחזר לפניו על כל הפילפול, ואביו הק' זי"ע הטא אוזן קשבת לכל דבריו, ובירך ברכת הנהנין והסכים שהוא פלפול נכון לאמתה של תורה.

גם המכ"ע "מחזיקי הדת" שיצא לאור בלוב שבפולין ע"י חסידי בעלזא דשם, סיפר מזה לקראי בגליונם מיום ו' כ"ו שבט תר"ס, וז"ל: "סיגעט. הנה בחודש העבר נעשה בר מצוה בנו של מרן הגאון הצדיק שליט"א אבד"ק סיגעט, ה"ה הבחור הנחמד יניק וחכים נחמד ונעים כ' יואל נ"י, ומרן שלח את שמש העיר לזמן את כל בני העיר אל הסעודת בר מצוה אשר יעשה לעת ערב, ופקודתו שמרה רוחם, ויהי לעת ערב ונאספו שמה לבית מדרשו אל מרן שליט"א כל נכבדי וחשובי העיר, גם רבים מבני הכפרים אשר סרים למשמעתו באו לקחת חבל בשמחת רבם, ונתמלא הביהמ"ד מפה לפה ויכרה להם כרה גדולה. והבן יקיר דרש דרוש יקר ונמחד בפלפל ארוך בסוגיא דהמוציא תפילין, וגם בדברי אגדה מענינא דיומא. וחזון יקר היה לראות איך עלם יניק כזה אמין לבו ולא יפלו פניו מהמון האנשים הרבים אשר היו שמה בעת אמר הדרשה ולא נסוג אחור מאימתא דציבורא אשר עמדו צפופים זה למעלה מזה, אך הוא אמר מלה במלה מבלי כל פחד כזקן ורגיל. יהי ה' אלקי עמו ויעל כאחד מן המגידים".

רבינו נתבקש אביו הק' לשיבה של מעלה, ותפלתו של רבינו זי"ע ביום הבר מצוה נתקבלה. אחרי הדרשה של רבינו זי"ע נעמד מרן הקדו"ט זי"ע על רגליו ודרש לכבוד השמחה. סעודת הבר מצוה ודרשתו של רבינו היו לשם ולתהילה ונחשב למאורע נכבד בחיי התורה והחסידות, שהכתה גלים בכל המדינה וגם מחוצה לה, וגם במכתבי עתים באונגארין ובגאליציע כתבו ממאורע זו בתוך החדשות שבעולם התורה. המכ"ע "אלגעמיינע יידישע צייטונג" שיצא לאור בבואדאפעט, הזכיר מאורע זה בגליון 244, כ' טבת תר"ס וז"ל: איבער איינע בר מצוה פייער ווירד אונס אויס מ' סיגעט געשריעבען "דיעזער טאגע איזט הב' החתן ר' יואל טייטלבוים, זאהן פון הרב הגאון הצדיק אב"ד דפה שליט"א, בר מצוה געווארדען. אויס דיעזעס אנלאסע ווארט איינע גראסע סעודת מצוה פעראנשטאלטעט, אן וועלכער אויסער דען היעזיגען בע"ב אויך פיעלע אויס דער אומגעבונג טהיילנאמהמען. דער בר מצוה היעלט איינע צוויי שטונדיגע חריפות ומגידות דרשה, ווארויף דיא של רבינו פאלגטע. יתן ה' וכה יוסיף וירם קרן תורתנו הקדושה".

האיש מקדש ומתקדש

ביום חופתי נתקדש רבינו בסילודין וכל היום עסק בתורה בהתמדה נפלאה וכפי שמקובל שעבר רבינו באותו יום על מסכת בבא בתרא שהוא קע"ז דפים ורבינו בעצמו אמר פעם בדרך צחות ביום חופתי אכלתי קע"ז [גבינה]. לפני כניסתו לחופה, נכנס רבינו ז"ל לחדר אביו הק' שיברכו לפני החופה בשעט"מ, ואמר לאביו: ברכני נא אבי שיתחדשו כוחותי ואוכל להתענות כדין בכל התעניתים ולעבוד את ה' כראוי, (ידוע שעפ"י אמר הקדו"ט לחסיד אחד שנסע לא"י שכשיהי' בא"י ילך אל הכותל מערבי ולשאר מקומות הקדושים להתפלל עבור שני בניו שהיו בריאים וחזקים בגופם, כי הרבה יגיעות יעתי לבחור להם נשמות קדושות, אבל מהגופם שכחתי לגמרי, וכידוע שהעצ"ח ורבינו ז"ל היו בנעוריהם חלופים בגופם למאד, והעצ"ח י' כל ימיו חלוש מאד ולכן נסתלק בצעירותו, וגם רבינו ז"ל הי' בנעוריו חלוש מאד, ואביו לא הרשה לו בימי בחרותו להתענות בימים התעניתא מפני חולשת גופו, וגם ביהכ"פ לאח"צ הי' רבינו ז"ל שוכב במיטתו וכוס חלב לידו כדי שבאם יהי' מוכרח לכך יוכל להפסיק תעניתו) **נענה אביו הק' וברכו, שיהי' שיתחזקו כוחותיו ויהיה בריא אולם לעסוק בתורה ועבודה כאוות נפשו, ואכן נתקיימה ברכתו כי מיד אחרי חתונתו נתחדשו כוחותיו וקוי ה' יחליפו כח ומאז היה מרבה בתעניתים כל ימיו, והיה בריא אולם לתורה ולעבודה והאריך ימים עד זקנה ושיבה מופלגת.**

חבש כובע ישועה בראשו

קודם שהלביש מרן הקדו"ט את בנו רבינו ז"ל את השטריימל על ראשו, נתן הקדו"ט את קולו בבכי ודמעות נשרו בין ריסי עיניו הטהורות מאין הפוגות, ועמד שם ב"א הגה"צ מלאפוש זצ"ל ליד מיטתו של הקדו"ט ורצה להרגיעו ולדבר על לבו ואמר לו, למה רבינו דודי בוכה כעת בעידן חדוותא, ענה לו הקדו"ט שמוכא בספרים שארבעים יום קודם

עת דודים

בשנת תר"נ לפ"ק נסע מרן הקדו"ט להכיר טובה לצדיקי דורו שעמדו לימינו בעת המחלוקת הסוערת בסיגוט לשיבת קהל הארטה. ושיחרר פני ג' קדושי עליון ה"ה מרן הק' משינאווא, הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע, והרה"ק מהר"מ מראזוואדאב זי"ע. מבעלזא עשה הקדו"ט את דרכו על שב"ק לראזוואדאב, לגיסו הגה"ק ר' משה מראזוואדאב ז"ל, אבי הגה"ק ר' אברהם חיים האראוויטץ זצ"ל אבד"ק פלאנטש, והציע הרה"ק מראזוואדאב נכבדות בין בנו של הקדו"ט הוא רבינו ז"ל, לנכדתו חוה ע"ה בת בנו הגה"ק מפלאנטש ז"ל, ונתרצה הקדו"ט להצעתו, והחליט לבוא בקשרי החיתון. ואכן בשנת תרנ"ד נגמרו קשרי החיתון בלי נוכחותו של החתן רבינו, ורביה"ק התאונן ע"ז על שלא זכה לראות את תואר פני קדשו של חו"ו ודודו הרה"ק מראזוואדאב זי"ע, אבל זכה לתשורה מהרה"ק מראזוואדאב זי"ע ששלח לו מורה שעות (ייגער) שנתנים לחתן.

בשנת תרס"ג נחלה רבינו ז"ל על דלקת הריאות והגיע לסכנה ועפ"י ציווי הרופאים המתינו עם החתונה שלו עד שיברא, וע"כ נדחה החתונה שלו עד שנת תרס"ד

האיש מקדש

ביום ה' פרי' יתרו ח"י שבט שנת תרס"ד לפ"ק בהיותו כבן שבע עשרה שנים, נשא רבינו את זוגתו הרבנית הצדקנית בת קדושים וצדיקים מרת חוה ע"ה. בראשונה היתה אמורה החתונה להתקיים בגאליציע מקום מגוריה של הכלה כנהוג, אולם בזמן החתונה כבר שכב הגה"ק בעל הקדו"ט ז"ל על ערש דוי, ובגלל זה התקיימה החתונה בסיגעט.

כן אוריש לך את הכוחות הרוחניים שקיבלתי מאבי הייט"ל והוא קיבלו מוקיט הייט"מ.

ומסופר שהרבנית ניגשה לפני הקדווי"ט ובכתה ואמרה לו, מה יהיה עם בנינו ויאל"ש, כי לא מסרת לו כלום, ומהיכן יתפרנס, והשיב לה הקדווי"ט בעבורו אינך צריכה לדאוג "אפילו ווען ער וועט זיין אויפ'ן שפיץ בארג וועט מען אויך נאכלויפן וואויל וועט זיין די שטאט ווי ער וועט זיין דארטן רב", ואכן לא נפל מדברי קדשו ארצה כי בכל מקום ומקום שנסע רבינו, רצו אחריו זקנים עם נערים לזכות לראות פני קדשו, ואף אם היה בקצה ההר רצו אלפים מישראל כמה פרסאות לכבודו. שבעת ימי המשתה נערכו ברוב פאר והדר, ובכל יום ויום באו אלפי חסידים, וגם רבנים מובהקים, לבקר את הקדווי"ט ולהשתתף בשמחתו, וסיפר רבינו פעם שבכל שבעת ימי המשתה היה טרוד מאוד לחדש פלפולים חדשים לכבוד האורחים החדשים שבאו בכל יום ויום.

נהפך לאבל מחולני

ויהי, אין ויהי אלא לשון צער, אור ליום ב' כ"ט שבט ער"ח אדר שנת תרס"ד ימים אחדים אחרי כלות שבעת ימי המשתה, נתקדו השמים בעבים וכבה נר ישראל ומרן הקדוש בעל קדושת יום טוב זי"ע נתבקש לשיבה של מעלה ושבק לן חיים והוא כבן חיים שנים, הלוי נערכה ביום ב' לפנות ערב כי המתני על הרבנים הגדולים שנאספו מכל קצוי המדינה לחלוק כבוד לרבן של ישראל.

השמועה הנוראה מפטירת הקדווי"ט נפוצה כרעם ביום בהיר על פני כל המדינות ונאספו אלפים ורבות מכל קצוי המדינה לחלוק לו כבוד, וכן הגיעו מאות רבנים מכל הסביבה גדולי הדור שרי התורה, בניו הק' העצ"ח ורבינו ז"ל הספידוהו תמרורים ועשו הקפות בבית מדרשו, באותו מעמד הסמיכו כולם את בנו הבכור הגה"ק בעל עצי חיים זי"ע למלאות מקום אביו בק"ק סיגוט והגלילות.

אברך כמדרש

בחודש ניסן לאחר תום השלושים התיישב רבינו בעיר ראדימישלא ושהה שם בערך שנה, בהיותו סמוך על שולחן חותנו הגה"צ מפלאנטש זצ"ל, הערצתו של הרב מפלאנטש כלפי רבינו לא יתואר בחרט עלי גליון, וממש יומם ולילה היה מלא פיו תהלותו, והיה רגיל להתפאר עם חתנו בפני הבאים בצל קורתו, וכאן היה מתכבד בחתנו, ופע"א כשראה הרב מפלאנטש שרבינו מעתיק לעצמו דבר חידוש מחידושי חותנו, נענה ואמר לאנשי ביתו: "אם חתני מעתיק לעצמו החידוש בוודאי הוא דבר נכון".

באותו פרק ששהה רבינו בראדימישלא סמוך על שולחן חותנו ישב כל היום בביהמ"ד עם הלומדים, ביניהם הי' למדן אחד מפורסם ר' ישראל שהיה נקרא בפי כל ר' ישראל רבי"לה" להיותו המיוחד שבחבורה בין הלומדים, ואמרו עליו שש"ס ופוסקים היו שגורים על פיו, וכאשר ישב שם רבינו בביהמ"ד ור' ישראל הנ"ל רצה לתהות על קנקנו של האברך החדש שחותנו מתפאר בו כ"כ, ניגש ר' ישראל אל רבינו והציע לו חידוש נפלא שחידש בסוגיא שלמד אז אולם רבינו סתר לו

התפרדות הנשמה מן הגוף סר הצלם אלוקים מעל האדם, והנני מרגיש שסר הצלם ממני, ואמר לו הגה"צ מלאפוש אעפ"כ וכי מילתא זוטרתי היא שוכה רבינו להוליך לחופה בן יקר כזה, וכי לפני שבע עשרה שנה אם היו אומרים לרבינו שיוכה לבן יקר ונעלה כזה, אז הי' נתן בעבורו כל חיותו גם אז, וא"כ הרי כל השנים הללו היו מתנת אלוקים, הקדווי"ט נענה לו בראשו לאות הסכמה, וחדל מלבכות, ולקח את השטריימל בידו וישם כתר מלכות על ראש בנו רבינו ז"ל, ואמר: "חשב כובע ישועה לראשו זאלסט זיין א פועל ישועות פאר אידישע קינדער".

החופה היה מבעוד יום בחדרו של אביו הק' הקדווי"ט שמחמת חולשתו שתקפה אותו לא הי' יכול לצאת מביתו וסידר את הקידושין בחדרו ביושבו על מיטת חליו, (רבינו אמר פעם שאביו הקדווי"ט כל ימיו לחם נגד המתחדשים העושים החופות בביהמ"ד ולא תחת אור השמים, אבל לדאבונו הרב הוכרח לעשות החופה בבית, מפני חליו וחולשתו). בסעודת החתונה לא השתתף הקדווי"ט ז"ל מפני חליו, ועיקר המחותן העומד מצד החתן היה אחיו הגדול העצ"ח ז"ל שהוא כיבד את האורחים משתתפי השמחה בשם אביו הק' הקדווי"ט.

סיפר הרה"ג ר' יעקב צבי פרידמאן ז"ל ש"ב ומו"צ דק"ק טארנא מתלמידי הקדווי"ט ומנאמני בית רבינו, שבאמצע הסעודה ביקש פתאום רבינו שיתנו לוחדר מיוחד להתבודד בו, ועשו לו שאלתו ובקשתו, ונכנס רבינו לחדר המיוחד והתבודד שם זמן רב, וכאשר ראו כי הזמן נתארך, והחתן עדיין בחדרו, ביקשו מהר"ר יעקב הערש הנ"ל בהיותו מקורב לרבינו משנות ילדותו וכריע כאח יתהלכו, שיכנס בחשאי לחדר המיוחד אשר חתן דנן מתבודד בו ולהוציא משם לישב בראש שמחתו, כשנכנס הרי"צ ראה את רבינו ופניו פני להבים באש להבת שלהבת, אחוז סרעפים בדביקות נפלא, ונבהל ונרתע לאחוריו, ואמר אז: שעד עכשיו היינו חברים וידידים יחד, וכעת נוכחתי לדעת כי אמנם אין הוא בן גילי אלא שהוא רבי וצדיק, ואני הוא היעקב הערש הפשוט כמקדם, והוסיף ואמר שזה היה הפעם הראשונה שנפל עליו אימה ופחד מצורתו הק' של רבינו ז"ל שבערה אז כלפיד אש, ומני אז כפף קומתו לפני רבינו ועמד לפניו כעבדא קמיה מאריה בביטול גמור.

החתונה עברה בבחינת וגילו ברעדה חדוה מסיטרא דא ועציבא מסיטרא דא, כי החסידים דאגו מאוד מחמת חליו של רבם הקדווי"ט, אבל עכ"ז היה השמחה גדולה, ואלפי החסידים וידידים יצאו בריקודים ומחולות לשמח את לב החתן הק', ונמשכה השמחה והריקודין כל הלילה.

שבעת ימי המשתה

ביום שלאחרי החתונה בתפילת מנחה בערש"ק צויה הקדווי"ט לבני הגה"ק העצ"ח, בזה"ל: "חיים הערש טו אן דעם טלית און גיי אין ביהמ"ד דאווענען מנחה דו ביסטרב", והתחיל העצ"ח לבכות ואמר לו הקדווי"ט מנע קולך מבכי ותתעטף בטליתך ולך להתפלל, אח"כ פנה להחתן רבינו וצויה לו להתפלל מנחה לפני התיבה בחדרו, ואמר לו הקדווי"ט: "את אחיך הגדול שמתו למלא את מקומי, והוא יהיה רב בעיר סיגוט, והיות שאין לי משרת רבנות לכבודך להנחיל לך, על

מפלאנטש ואמרו לו: "מע"כ הוא איש אמת, כי נוכחנו לדעת שחתנו יכול ללמוד יותר מהשערתנו".

זקן אחד שעוד זכה להיות בין הנוסעים להרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב זצ"ל ואחרי הסתלקותו המשיך לנסוע לבנו הרה"ק מראזוואדוב, ואח"כ נסע לבנו הרה"ק מפלאנטש זי"ע חותן רבינו, פ"א כשבא להרה"ק מפלאנטש אמר לו הרה"ק מפלאנטש שיכנס גם לחתנו לקבל ממנו ברכתו כאשר נכנס לרבינו נשתומם מאד, מאחר שרבינו הי' צעיר לימים בלי חתימת זקן, וכשהרגיש הרה"ק מפלאנטש בתמיהתו הרגיעו ואמר לו: "מיין איידעס וועט זיין אן אלטער רבי אבער ער וועט נאך אליץ האבן א יונג פנים". וסיפר הרה"ק ר' יודא הורביץ זצ"ל אבד"ק סיטשיטשין שפ"א הי' אצל הרה"ק מפלאנטש, ואמר לו הרה"ק מפלאנטש: "חבל שלא באת כאן אתמול ואז היית יכול לראות חתני וואס די שכינה שיינט אויף אים".

בחודש חשון שנת תרס"ה חזר מפולין לעיר מולדתו סיגעט, לישב סמוך לאמו הרבנית הצדקית ע"ה, ובאמצע השנה נסע כמה פעמים להסתופף בצל חמיו.

מיד כל הפלפול וככה נכנסו בעומק הענין ופלפלו זע"ז זמן רב אחר הפלפול נענה הר"י ישראל הנ"ל להלומדים שם "למדן כזה עוד לא ראיתי".

בביהמ"ד הנ"ל ישבו אז כמה זקנים שהסתופפו עוד אצל מרן הק' מצאנז זי"ע וכשרבינו היה רגיל ליכנס לביהמ"ד קמו מפניו מלוא קומתם, וכשרבינו התפלל מנחה בערש"ק לפני התיבה, אמרו חסידי צאנז הנ"ל שהתעוררו בשעת תפילת מנחה כמו בליל יוהכ"פ לפני כל נדרי.

מסופר שהרב מפלאנטש רגיל היה להיות הרבה בקראקא, עיר מלאה חכמים וסופרים, ורבינו היה רגיל להתלוות עמו בנסיעתיו לקראקא, והתלמידי חכמים שבעיר היו רגילים לבוא לבקר את הרב מפלאנטש והיו מפלפלים עמו בקושיות חזקות כדרך הלומדים, פע"א נתרגו עליהם הרב מפלאנטש ואמר להם: "מה אתם רוצים ממני, הלא חתני ר' יואל'יש נמצא ג"כ פה, הוא יכול ללמוד יותר ממני, תלכו אליו ותפלפלו עמו", וכך עשו שהלכו אצל רבינו, ורבינו השיב להם על כל הקושיות בטוטר"ד, וכשנפטרו נכנסו עוד הפעם אל הרב

על כס הרבנות

הרבנות במוזשאי

בשנת תרס"ד בהיות רבינו בחור צעיר לימים, כבר שיבסר שנין, נתקבל לרב בק"ק מוזשאי במדינת טשעכאסלאוואקיי, וגופא דעובדא הכי הוה: בהגיע רבינו קרוב לגיל שבע עשרה, היה מרן הקדושי"ט נבוך מאוד ולא ידע לשיט עצה בנפשו כדת מה לעשות עם רבינו שלא יצטרך להתגייס לצבא המלכות, וחייש לו מקום רבנות שעיי"ז לא יצטרך לשרת לצבא (את בנו הגדול הגה"ק העצ"ח כבר הושיב או בחיים חיותו על כסא הרבנות בתור רב הצעיר דק"ק סיגוט והגלילות) ופע"א בהיותו נבוך בענין זה, נכנס לחדרו אחד מחסידיו הרה"ח ר' אלחנן דוב יאקאבאוויטש ז"ל מק"ק מוזשאי, (שהיה עוד מחסידו הייט"ל) ומצא את רבו יושב ודואג בענין זה, והציע הרה"ח הנ"ל בתור אחד מראשי ק"ק מוזשאי שהם יתנו כתב רבנות לרבינו שיכהן בתור רב דק"ק מוזשאי, וכן עשה הרה"ח הנ"ל, ושלח לרבינו ז"ל את פתשגן כתב הרבנות נכתב ונחתם בחתימת כל ראשי וטובי הקהל.

וסיפר הגה"צ ר' יצחק צבי בערנפעלד זצ"ל שהוא ראה את הכתב רבנות בבית מחותנו הרה"ח ר' שמעלקע שווארץ ז"ל ממוזשאי, ונתפעל מאוד בראותו את נוסח הכתב רבנות שכתבו אז לרבינו שהיה אז עדיין בחור צעיר לימים, והיה נכתב בתוארים מופלגים כמו שכותבים לאחד מגדולי הדור.

למעשה לא התיישב רבינו מעולם בעיר מוזשאי, שהיה ישוב קטן ולא היה שם מקום פרנסה, אבל אנשי העיר מוזשאי ראו לעצמם זכות גדול שרבינו נושא את כתר הרבנות דמוזשאי על ראשו, והיו מקושרים לרבינו בלב ונפש, וכל עניני העיר היו נחתכים על פיו והשגיח בעינא פקחא על כל הנעשה בכל גלילות מוזשאי, ורגיל היה רבינו לבקר שם פעם או פעמיים בשנה, ולפעמים עשה את שבתו במוזשאי, ואז היו מתאספים אלפי חסידים מכל המדינה, והיו שוכרים חדרים לשינה אצל

הערלים, והי' הישוב כולו כמרקחה מרוב החסידים אשר באו לחסות בצל רבינו ז"ל.

במשך הזמן הושיב רבינו על כסא הרבנות דק"ק מוזשאי את חתן אחיו הגה"ק העצ"ח ז"ל, ה"ה הרה"צ ר' יוחנן טווערסקי זצ"ל בן הגה"צ ר' פנחס מאוסטילא זצ"ל, ואח"כ הושיב שם על כסא הרבנות את חתן אחותו הרבנית הצדקנית מויינזשויו ז"ל הי"ד, ה"ה הרה"ג רבי מנחם מענדל רובין גאב"ד מוזשאי.

רבינו גם הי' זמן קצר רב בעיר "יילניצא", אמנם לא נשאר פרטים אודות תקופה ההוא.

סאטמאר

בחודש אלול שנת תרס"ה לפ"ק חזר רבינו מפולין לארץ מולדתו והתיישב בסאטמאר בעת אשר כיהן שם כאב"ד הגה"ק ר' יהודה גרינוואלד בעל שבט מיהודה, ומסופר שלפני בואו של רבינו לעיר סאטמאר שלח לשאול את המרא דאתרא הנ"ל אם יוכל לקבוע משכנו בעיר, ובשמע בקשתו פרץ בבכי מר ואמר: "באים לכאן כל מיני פושעים ואין שואל ומבקש אם יוכלו להתיישב בעיר ועתה כשבא בן הרה"ק מסיגעט צריך לבקש רשות כעני בפתח".

שם ישב רבינו יומם ולילה על התורה ועל העבודה בשקידה רבה ונפלאה, ולא פסיק פומיה מגירסא, ואחד המיוחד שבחבורה הרה"ח ר' לייבל פאשקעס ע"ה שהיה כמעט בן גילו של רבינו היה רגיל לספר שרבינו עמד על רגליו כמעט כל הלילה ועסק בתורה בהתמדה נפלאה, ולפעמים כשהיה יושב בשעת הלימוד, נתן רגליו בספל מים קרים כדי שלא יישן, וסיפר החסיד ר' משה זאב אברהם ע"ה מסאטמאר מוותיקי חסידי צאנז שהי' דר באותו זמן מול דירתו של רבינו, והוא היה רגיל לפתוח את ביהמ"ד החסידים בכל יום בשעה שלש באשמורת הבוקר, ופע"א איחד כמה שעות ושחקו ממנו חבריו

העיר אורשיווא היתה עיירה קטנה ועניי במדינת טשעכיי רוב תושביה היהודים היו באותה תקופה אנשים פשוטים, ומצב היהדות בעיר ובגליליותה הי' בשפל המצב, ומתחילה לא רצה רבינו לקבל עליו את משרת הרבנות, אולם לאחר הפצרות רבות נאות רבינו ונעתר לבקשתם, וקיבל את הרבנות באורשיווא והגלילות, ועבר רבינו מסאטמאר לאורשיווא והתחיל לנהוג שם רבנותו ברמה, שם פעל גדולות ונצורות בעניני חינוך, שחיטה, כשרות, מקוואות, צניעות, דיני תורה, וכדו'.

גם שם יסד רבינו ישיבתו שבמשך הזמן נעשתה תל תלפיות, ובחורים מופלגים מכל רחבי המדינה נהרו אליה להיות משומעי לקחו ולקבל הדרכנתו, ובמשך אותה תקופה קצרה יצאו מבית מדרשו תלמידי חכמים מופלגים ויראי ה', שחותם רבם הי' ניכר עליהם.

ולא ארכו הימים וזרחה שמשו של רבינו על פני תבל, ונתפרסם בכל אפסים כרב רבנן ושר גדול ליהודים ואף היותו צעיר לימים נתעלה להמנות בין גדולי הדור, וכולם כאחד ראו בו גברא דמארי' סייעא אחד מן תקיפי קדמאי, חסידים ואנשי מעשה נסעו אליו להסתופף בצל קדשו, הרבה מהם שהסתופפו עוד בצל קדשו של מרן הרה"ק, מרן הייטל, הרה"ק מהר"י מבעלזא, הרה"ק משינאווא, הרה"ק מראזוואדאב, הרה"ק רי"א מזידטשוב, ועוד, זקני החסידים הללו ראו ברבינו כממשיך דרכם של הצדיקים הקדומים ועמדו לפניו כעבדא קמי מרא.

ביום ז' ניסן שנת תרע"ד ז' ניסן נסתלקה אמו הרבנית הצדקית ע"ה, רבינו ישב בעיר סיגעט כל ימי השבעה, ובכלות ימי השבעה חזר לאורשיווא.

אולם לא ארכו לו הימים ימי מנוחה ושלום באורשיווא כי בשנה ההיא פרצה המלחמה, מלחמת העולם הראשונה, וחבל הארץ ההיא הפך שדה קרב, ותרע"ד הארץ ורבים מהתושבים במחוזות הקרובים לגבול ברחו לנפשם מאימת המלחמה המתקרבת לגבולם, נסוגו ונמלטו למקומות רחוקים משדות הקרב, גם רבינו החליט להמלט משום מחמת המצוק ולצאת מן העיר.

ואכן ביום י"ד תשרי שנת תרע"ה ברח מן העיר ושם לדרך פעמיו לעיר סאטמאר המקום אשר היה שם אהלו בתחילה, שם עיכב עצמו עד אחרי כלות המלחמה, יסופר, שכאשר הגיע לתחנת הרכבת בעיר סאטמאר נפגש עם הגה"ק ר' יהודה גרינוואלד האב"ד דשם שרצה לעזוב את העיר מפני פחד המלחמה, וכשראה את רבינו שאל אותו למה הוא בא לסאטמאר, והשיב לו רבינו שברח מפני פחד המלחמה והשונא האורב לו בעירו, נענה הגה"ק ר' יהודה גרינוואלד, ואמר: אם הרב מאורשיווא בא לכאן איני צריך כבר לברוח מפני שאני בטוח שה' ישמור את העיר מכל רע, ותיכף חזר הגר"י גרינוואלד ונשאר בעירו, ואכן כך הוה, שמכל הערים סביבו לא נשתיר שריד ופליט, והעיר סאטמאר נשארה בשלימותה.

כבואו החל להפיץ אורו בבית מדרשו שמקדש, שכבר כינוהו אז בשם "דאס אורשיווער ביהמ"ד" והיה מקום הביהמ"ד בית ועד לחסידים ואנשי מעשה.

על שישן אותו יום יותר מהרגלו, אבל הוא השיב להם שקם כמו בכל יום, אבל בלכתו לביהמ"ד שמע אצל החלון קולו של רבינו לומד במתיקות נפלאה ולא הי' יכול להיפרד משם עד שרבינו פסק מלימודו.

בשבת הראשונה התאספו רבים מחסידי אביו לביתו לס"ג, ורבינו פתח את פיו בחכמה לדרוש להם בדברי תורה ובדרוש ואגדה, ומני אז עד זקנה ושיבה לא פסק פומי' מאמירת ח"ת ודרשות בשעת רעוא דרעיון, בדברים חוצבים להבות אש, וסיפר רבינו דבר פלא שבחלוקת עזובן אביו הקדושי"ט בינו לבין אחיו העצ"ח עלו בגורלו כל ספרי הדרוש, וראה בזה אות מן השמים שיעסוק הרבה בדרוש, לעורר לבב בני ישראל.

בימים נוראים היה מניין נפרד בביתו, רבינו ירד לפני התיבה, ובשמיני עצרת ושמח"ת באו פרנסי וראשי הביהמ"ד החסידים שבעיר, והזמינוהו לערוך ההקפות בבית מדרשם.

גם הגה"ק ר' יהודה גרינוואלד זי"ע שהי' אז האב"ד שם העריצו מאוד בהפלגה יתירה והי' רגיל לומר לתלמידיו שמן הראוי לילך לראות עבודת הקודש של האברך הזה, ופע"א בים הושענא רבא בא לשמוע ההושענות אצל רבינו, וכשנכנס לביהמ"ד באמצע ההקפות נשאר עומד בין שאר המתפללים ולא רצה לילך לישב במזרח, ואמר לרבינו שהרב המרא דאתרא הוא כאן, ורבינו רמו מיד שיתנו לו כסא לישב, אבל הגר"י גרינוואלד זי"ע הקפיד מאוד על שהרהיבו בנפשם לבבל את רבינו באמצע עבודתו הק'.

ופע"א בא לשמוע את דרשת שבת שובה של רבינו, וכשראה אותו רבינו אמצע הדרשה פתח ואמר "האזינו השמים ואדברה", אם באים אנשים שמימים (רי הימל מענטשן) לשמוע את דרשתו, אז בודאי "ותשמע הארץ אמרי פיי" שהפשוטי עם ישמעו אמרי פיי.

אחר זמן קצר יסד בית מדרשו לתורה ולתפילה עפ"י דרכי החסידות המקובל מאבותיו הקדושים, גם נתקבצו אליו תלמידים רבים לשאוב מבארו באר מים חיים, ורבינו התחיל לנהל ישיבה עפ"י בקשתם, ומני אז החל בהנהגת ובהנהלת ישיבות ותלמידיהם שמסר נפשו ע"ז עד יומו האחרון ורבינו בעצמו כותב בשנת תשי"ב: "תליתי' אשר זה יותר מארבעים שנה שהעמדת תלמידים בישיבה גדולה ורמה, מהם רבנים וראשי ישיבות".

כבר בזמן ההיא נתפרסם שמו בכל קצוי המדינה כי גדול הוא ליהודים ודורש טוב לעמו ומכל העיירות דפקו על פתחו לבקשו שישבות אצלם על שבת אחד ואף עדיין היותו צעיר לימים בלי שום חתימת זקן, כבר נסעו אליו ממרחקים להפקד בדבר ישועה ורחמים.

בזמן ישיבתו בסאטמאר נולדו לו שתי בנותיו, הבכירה הרבנית הצדקנית ח' רויזא ע"ה הרבנית מסעמיאהלי, והשני' הבתולה אסתר ע"ה.

אב"ד אורשיווא

בחודש אלול שנת תרע"א בשבת רבינו בעיר סאטמאר כאברך צעיר באו נכבדו העיירה אורשיווא שבמחוז רוסיא הקארפאטית אל רבינו וביקשו אותו שיבוא לכהן פאר כאב"ד בקהילתם והגלילות.

קהל סאטמאר הכינו לו קבלת פנים גדולה, ונהרו המונים מכל המדינות להיות נוכח בקבלת פני קדשו, וביניהם הרבה רבנים גדולי ארץ, ומסופר שהגה"צ משאמלוי ג"כ רצה לנסוע לסאטמאר להיות נוכח אצל הקבלת פנים אבל לא אסתייעא מילתא כי לא היה בקו הבריאות, ואמר אז לאנשי ביתו בזה"ל: כשנסע מרן הק' בעל ייט"ל לסיגוט לעלות על כס הרבנות, נתלוה עמו זקני הגה"ק בעל קול ארי', באמרו שהוא רואה שמרן הק' בעל יש"מ נוסע עמו, וכעת שהרב מקראלי נוסע לסאטמאר חבל שאיני יכול נסוע למעמד נשגב כזה, כי מי יודע מי מאבותי הקדושים מתלווה עמו.

גם הגויים ראו כי שם ה' נקרא עליו ולכבוד המאורע נפתחו אז הגבולות של מדינת אונגאריה, טשעכיי וסערביא, לכל עובר ושב, ותגשש ותרעש הארץ מקול תרועת השמחה והתרוממות הנפש, ודרש באותו יום בבית הכנסת הגדול לפני המונים שבאו לשמוע דרשתו הראשונה, ומני אז עד חורבנה היתה העיר הזאת כלילת יופי מלאה חכמים וסופרים, בתי כנסיות ובתי מדרשות מלאים מזן אל זן תלמידי חכמים, ובית דין קבוע של ה' דיינים גדולים בתורה ובצדקה וגמ"ח ביד נדיבה ע"י נדיבי העיר ופרנסיה.

בחדרת קודש וביראת הכבוד מזכירים עד היום את השם "סאטמאר" מקום שבו שכן הענק הזה שחבק זרועות עולם בתורה עבודה וגמילות חסדים, היא היא העיר "סאטמאר" שעל שמה נקרא צדיק וקדוש זה ועל אף שישימש בכמה וכמה עיירות ומקומות ברבנות עם כל זה נשאר מקודש בשמו "סאטמאר" ער רב".

ויהי אחרי ...

אחרי המלחמה האיומה ביום ח"י כסלו תש"ה בו ביום נסע מבערגן בעלזין, לאחר נסיעה של ג' ימים עבר הגבול למדינת שווייץ, ובאור ליום ה' פר' וישב לסדר "למען הציל אותו" בשעה אחת אחד חצות בליל כ"א כסלו, יצא רבינו משה לחירות, רבינו לא פסיק פומיה כל אותה הלילה מלומר דברי ברכה ותהלה להבורא על עולמים על גדול חסדיו שעשה עמו ורבינו זימר לעצמו בניגון מיוחד את הפסוק שבתהלים "בך בטחו אבותינו בטחו ותפלטמו אליך ועקו ונמלטו בך בטחו ולא בוש".

ביום י' לחודש אלול עזב רבינו את שווייץ ונסע לארץ ישראל והגיע לעיר חיפה בשלום ביום רביעי כ"ד לחודש לסדר "היה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך", ואז הקים ישיבתו בעיה"ק ירושלים וכאשר רבו ההוצאות בעבור ישיבתו יטב לב, והחובות עלו למעלה מראשו הוכרח רבינו לנדוד למדינת אמעריקא כדי לקבץ מעות עבור המוסדות בארה"ק.

על אדמת אמעריקא

ביום ראש השנה שנת תש"ז הגיע רבינו לחופי אמעריקא באותו ראש השנה גם הגיע לאמעריקא במסע ארוך כ"ק מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל ומאת ה' היתה זאת כי הני תרי מאורי עולם הותר הקב"ה לפליטה ולמחיה להמשיך את השושילתא קדישא עד ביאת ינון. בשנת תש"ח הקים את בית מדרשו בויליאמסבורג, ואז התחיל רבינו להניח יסודות הדת בארץ הטמאה ארץ לא זרועה

בשנת תרפ"ב או למושב לו קהל הוניאד ושלחו לו כתב רבנות אבל רבינו לא זו ממשמרתו וחזר לארשווא להמשיך בעבודתו לגדור ולעמוד בפרץ.

אב"ד קראלי

בשנת תרפ"ה נתבקש רבינו על ידי אלופי קריאי וטובי קהל קראלי, השוכנת במחוז טראסילוואניען שבמדינת רומניא, קהילה נאה וחשובה, לשכון כבוד בתוכם ולמלא כסא הרבנות כרב אב"ד דמתא אחרי אשר רבם הגה"ק המפורסם רבי שאול בראך זצ"ל נבחר לרב אב"ד קאשוי.

ביום רביעי פרשת תצוה י' אדר שנת תרפ"ז הגיע רבינו מאורשעווע לקראלי שכהן פאר בה ורבינו ברוב ענוות קדשו הזהיר את המקורבים שאל יעשו עסק ורעש גדול בעת הגיעו לקראלי רבינו ערך אגרת קודש לאיש בריתו ונאמן ביתו החסיד ר' לייבעלע פאשקעס ז"ל לעשות כל מה שיש ביכולתו למנוע רעש ופרסום גדול עם כלי זמר בעת הקבלת פנים כי אין לך יפה מן הצניעות. וכותב רבינו וז"ל: "אמנם כפי השמועה לא יתן און קשבת לדברי לזה ראיתי לשנות את סדר הנסיעה ותחת אשר ה' הזמן לבוא אחה"צ בהצוג בדעתי לבוא במרכבה הנקרא אויטא לעת מנחה עד פתח בית הכנסת ובוה אי אפשר שיהי' הרעש כל כך כמו אצל הצוג ולזה יראה שיהי' מוכן בהאלמין ביום ג' אצל הצוג שני אויטאס קטנים וכו' וכל אנשי קראלי יוכלו להמתין בביהכ"נס וגם בזה תראה להזהירם שלא יהי' אצל בית הכנסת שום כלי זמר וקולות וברקים".

ביאתו של רבינו עשתה רושם בכל מדינת ראמעניא והעיר קראלי נתרומם קרנה בכל העניינים וגם שם הקים ישיבה לתלמידים לשם ולתפארת.

אב"ד סאטמאר

ביום ר"ח סיון שנת תרפ"ח כשנסתלק הגאון הקדוש המפורסם רבי אליעזר דוד גרינוואלד זצ"ל בעל קרן לדוד, האב"ד סאטמאר, נתבקש לעלות על כסא הרבנות בעיר הגדולה לאלקים עיר ואם בישראל, ורבינו סירב מקודם לקבל המשרה על שכמו, ופנה אליו הגה"ק מנאסאד בבקשה שיקבל המשרה על שכמו, ובין התוארים הוא כותב: "נור ישראל עמוד הימיני, צדיק יסוד עולם, אור ישראל וקדושו, רכבו ופרשו וכו'" ובסיום המכתב הוא כותב: "על כן טובה גדולה להעמיד הדת על תילה שימלך כבוד קדושת הדר גאון קדושת תורתו, לקבל המשרה על שכמו, ובוה אצא ואשתחוה הקטן והשפל הדושת"ה וכו'" אולם רבינו לא עבר מקראלי לסאטמאר אלא גמר בדעתו והחליט לקבל על עצמו משרת הרבנות בסאטמאר, אבל נשאר בעיר קראלי להדים קרן התורה וישראל.

ביום י"ב לחודש אדר שנת תרצ"ד החליט רבינו להעתיק משכנו מקראלי לסאטמאר, ומסר רבינו להמשלחת הנכבדה מעיר סאטמאר שגמד בדעתו לקבל עליו עול הרבנות בעיר המהוללה סאטמאר.

בעיר קראלי נקבעה למסיבת פרידה ליום י"ב אדר, וכבר נעשו כל ההכנות אולם רבינו התחמק מכל הכבוד הזה, ובהיות הבוקר של יום הפרידה, בטרם קמו האנשים מבתיהם, יצא רבינו מן העיר קראלי בחשאי, ופנה לנסוע לסאטמאר ויצאת צדיק מן העיר עשתה רושם.

ביום י"ד תשרי שנת תש"ט כשנפטר הגה"ק הגר"צ דושינסקאי זצ"ל ונתמנה הגה"ק רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל לאב"ד ירושלים הכתירו את רבינו בתור "נשיא העדה החרדית" כדי להיות קשור אל מאור הגולה וליהנות מאור השפענו, בעצה והדרכה בגשמיות ורוחניות, וביום י"ד תמוז תשי"ב כשנסע רבינו לביקור בארץ ישראל הוגש לרבינו מטעם העדה החרדית כתב נשיאות מפורא. ובחודש סיון שנת תשי"ג אחרי פטירת הגר"ר בענגיס זצ"ל נתמנה רבינו ונישא על ראשו את תואר רב ואב"ד העדה החרדית ומרא דארעא דישראל, רבינו קיבל את כתב הרבנות בחתימת חמישים וששה נקיי הדעת שבירושלים, ובניהם גדולי ישראל בארץ הקודש, ועד יומו האחרון נשא על לבו משא היהדות החרדית בא"י מלחמותי ומערכותיה מוסדותיה ומפעליה, ואכן הי' "מרא דארעא דישראל".

קרית מלך רב

בשנת תשל"ד ייסד את העיר הצדק "קרית יואל" יצ"ו אשר בעשרות שנותיו האחרונות הגה מרן זי"ע את רעיון הקמת קרית עצמאית הרחק משאון הכרך והמולתו, ולא נתן מרגוע לנפשו הטהורה עד שזכה להקים קרי' נאמנה לה' ולתורתו באמרו כי "כלי הקמת קריה זו לא יצא ידי חובתו בעולמו", ואמר כמה פעמים שיש לה קדושת ארץ ישראל. וביום ב' פרשת כי תצא לסדר "כי תבנה בית חדש" תקע אהלו ואוה למושב לו בעיר הקודש הזה עד יומו האחרון עלי אדמות ושם מנוחתו כבוד.

ארצות הברית המלאה טומאה וזוהמא, תקצר היריעה מהכיל את המהפיכה הרוחנית האדירה שחולל רבינו במדינה קשה זו, רבינו בעצמו סיפר פעם איך שחלם פע"א שעוד יבוא הזמן שיגיע לאמעריקא והתענה אז תענית חלום כדי שלא יקיים, אכן השי"ת שלח את רבינו מתוך ההפיכה על אדמת אמעריקא כדי לטוהר את המקום.

בשנת תש"ט יסד רבינו ישיבתו בעיר וויליאמסבורג במתי מעט בשבעה בחורים שנוצלו ובאו לארה"ב אודים מוצלים מאש, היא היא הישיבה הגדולה שהתחילה במתי מעט והיה ראשיתה מצער אבל אחריתה ישגה מאוד.

רבינו לא נח ולא שקט והתחיל לקומם מוסדות חינוך מן המסד ועד הטפחות, מקוה, תלמוד תורה, חברה קדישא, וכן כל צרכי קהילה קדישא בכל ההידורים וחומרות כפי שנהגו בימי קדם, וכן התחילה אדמת אמעריקא, "עם-דיקא" לצמוח ולגדול בסיס של תורה וחסידות במסירת נפש עד אין שיעור.

מרא דארעא דישראל

ביום ט"ו אב שנת תרצ"ב כשביקר לראשונה בארצנו הקדושה בעיר הקודש מקום השכינה, והקים אז בית מדרשו "אהל רחל", ע"ש בתו הרבנית הצדקנית ע"ה נתבקש רבינו על ידי הידאים והחרדים לדבר ה' ראשי העדה הק' די בירושלים קרתא קדישא חכמיה ויקריה שיקבל על עצמו משרת הרבנית בירושלים עיה"ק, והגה"ק ממנוקאטש כתב אז לראשי ומנהיגי העדה בעיה"ק, שאם רבינו יתיישב בארה"ק יטוהר את א"י מן ועד באר שבע, מכבר בא בדפוס המכתב שהשיב רבינו לחכמי ירושלים בו הוא מפרט הטעמים והנימוקים מדוע אינו יכול לפי שעה לקבל על עצמו ומשרת הרבנית בירושלים עיה"ק.

אחרית ימיו

רבינו די בכל אתר ואתר לא התיאשו ועשו משמורת תהלים והרבו בתפילה ובקשה להשי"ת שישלח רפ"ש לרבינו שיוכל לנהג עדתו כמקדם. תפילתו של ישראל עשתה רושם וביום ה' פר' תרומה ר"ח אדר חל שינוי לטובה במצב בריאותו של רבינו ובכל יום ויום השתפר מצבו יותר, עד שביום א' סליחות כבר נכנס רבינו לבית מדרשו, וזכו ישראל לשמוע אל הדינה ואל התפילה כבשנים קדמוניות, וכך זכתה היהדות החרדית בזכות תפילותיהם למתנה של עוד שנים עשר שנים – משנת תשכ"ח עד שנת תשל"ט – בהם המשיך רבינו לעמוד בראש מערכות ישראל וניהל עדתו על מי מנוחות כמקדם.

שב"ת משוש לבינו...

בשבת האחרונה שבת מברכין חודש אלול באו קהל רב למעלה מן הרגיל להסתופף בצילא דמהימנותא, רביה"ק נכנס לתפילת מנחה מעוטף בטלית, רשפי אש קודש ניתנים מפניו המבהיקות בהדר עילאי, אך עדיין איש לא פילל ולא מילל כי רביה"ק נכנס לקבל את השבת האחרונה שלו עלי אדמות, אחרי התפילה נכנס רביה"ק לחדרו, חלק מהקהל נשארים לעמוד על מעמדו והמתניו שרבינו יתחיל כמנהגו כמחצית השעה אחרי התפילה לומר "שלוש עליכם", חלק אחר מהקהל כבר הספיקו ללכת לביתם ולשוב לקראת עריכת שולחנו

שנת תש-כ"ח

לאחר מלחמת ששת הימים היה העולם מטושטש ומבולבל מהצלחת המלחמה שהסיתו ראשי הציונים הדתיים שכאילו היו נסים ונפלאות, ובראות רבינו את הטשטוש הנורא ואת בלבול המוחות אף בקרב בני ישראל הכשרים צוה רבינו לאסוף ולהעתיק את הדברי תורה ורשפי אש שהשמיע מדי שבת בשבתו בשנת תשכ"ז ולקובעם בקונטרס בפני עצמו קונטרס "על הגאולה ועל התמורה".

בהקדמתו לספרו הנ"ל כותב רבינו בתו"ד: "ושנית לא אוכל מחמת מצב בריאותי שלא אוכל לכתוב בזה כי הציקתני רוחי ובטני וחם לבבי בקרבי בכתבי הדברים האלה, השי"ת יעזור לי שלא יזיק לי לבריאותי שאוכל לעמוד על המשמר", ודברים מעין אלו אמר לאחד מגדולי המקורבים באמצע כתיבת ספרו בזה"ל: "איך שפיר אז דער מוח בלייבט מיר שטיין פאר גרויס ווייטאג".

בליל שב"ק פר' משפטים – שקלים כ"ה שבט שנת תשכ"ח באמצע תפילת מנחה נפל למשכב בעוה"ר, גדולי הרופאים התיאשו מלהושיע באמרם כי המחלה חמורה היא מאוד, השמועה המחרידה עשתה לה כנפיים, ועוד בליל שב"ק התכנסו לומר תהלים בכל הבתי מדרשות, תלמידי חסידי

מרכינים את ראשם כשצער עמוק נסוך על פניהם, וכך כשהקהל כולו היה נתון בספיקות, בין תקוה לחרדה, מגלים הרופאים כי לב ישראל נדם. נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון אלוקים. לפתע נתייתם כל העולם. אבינו רועינו, מנהיגינו ומדריכינו, מאור עינינו, עוננו לאנחות.

ויבנו אותו כל בית ישראל

הידיעה המרה התפשטה כרעם ביום בהיר בכל קצוי תבל ובכל מקום אבל גדול ליהודים, במיוחד היה הקריה נאמנה "קריית יואל" עטופת אבל, על כל פנים היה נסוך אבל תהומי, מקטן ועד גדול התהלכו כשדמעות נגרות מן העינים "אבי אבי רכב ישראל ופרשיו" משמיעים זעקה, "על מי נטשת הצאן".

מיד כשידיעה מרה זו נודעה, נרדעה יהדות העולם, קינה ובכי הקיפה צעירים כזקנים קטנים כגדולים, וכל בית ישראל התעטף באבילות בלתי ניתנת לתיאור, הגוף הקדוש הובל תיכף לקריית יואל שם התכוננו לקדש בית החיים החדש, בבתי הכנסת ובתי המדרש הורידו את הפרוכת מארונות הקדש, אלפים קרעו בגדיהם והתנפלו ארצה.

שעת הלילה נקבעה לשעה שתיים עשרה אחה"צ וכל הדרכים מובילות לעבר קריית יואל, לחלוק את הכבוד האחרון לצדיק הדור, מטעם החברה קדישא נקבע שרק תלמידים מבין חמישים שנה ומעלה יהיו מנושאי המיטה, הביד"צ דשם הטיל חוב של ח"י דאלער כפרדיון נפש על כל ראש משפחה לפדיון נפש, אחרי השעה שלש אחה"צ הכניסו את ארון הקדוש אל בית המדרש הגדול שבקריית יואל ושם הספידוהו תמרורים גדולי הרבנים ובראשם הספידו כ"ק מרן רבינו בעל ברך משה בדמעות שלישי, הביהמ"ד היה מלא על כל גדותיו, וגם בחוץ עמדו אלפים ורבבות המקוננים על השריפה אשר שרף ה'.

השמש שקעה בעת סתימת הגולל, עשרות אלפי האבלים עמדו בבית החיים החדש כאבודים מבלי לדעת מה יעשו, וכאן שוב פרץ הקהל בבכי מר, עדה קדושה של רבוא רבבות קונן והתאבל על הסתלקותו של מנהיג הדור.

ציון במר תבכה

גם ירושלים נתן קולה בבכי ומספד כשהגיעה השמועה המחרידה כי נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקדש, מטעם רבותינו הבית דין הגדול שבירושלים הוכרז על אבל והספדים של גדולי הרבנים בשעה שתיערך הלויה בארה"ב, כמ"כ הוכרזה על ביטול מלאכה בכל שעות הלוי, ציבור של אלפים ורבבות עומדים צפופים על פני ככר זופניק, שם הספידוהו חברי הביד"צ ובראשם מרן הגאב"ד המנחת יצחק שהכריז שכל הקהל יתישבשו על הארץ ויקבלו עליהם אבילות ומי שלא קרע עדיין קריעה קורע עתה, הרגשת יתמות עוטפת את כל היקום כולו.

הטחור, אך כאן אירע דבר מפתיע, תרדימה נפלה על רבינו ואם כי עשו כמה פעולות לעוררו אך ללא הועיל, ורק כעבור שעה וחצי התעורר רביה"ק, ואמר כי הוא מוכן לקידוש, הגבאים מעידים לו כי עדיין לא זימרו "שלוש עליכם", אך רבינו בשלו, "הוא מוכן לקידוש". מגישים לו את הכוס, ורבינו משמיע בקול אדיר כהרגילו את הקידוש, התופאה מפליאה, אך עדיין לא מקדישים לכך תשומת לב רבה, ועדיין לא הבינו את פשר דבריו כי הנה הוא מוכן לקידוש...

בשבת בבוקר התחילו בתפילת שחרית כרגיל וכאן חל שינוי בנשימתו של רבינו, קולו נעשה צרור, אך עדיין זה רק בגדר "דאגה" מבקשים ממנו שיתפלל לפני העמוד כדרכו, רבינו מתחיל כדרכו ב"עד הנה" אך קולו צרוד והוא אינו יכול להמשיך, אחר ניגש וממשיך במקומו, בעת הקריאת הוא עלה "שישי", ואז ראו כי נשימתו קשה, לעת ברכת החודש גדלה החרדה, רבינו מתחיל יהי רצון, מי שעשה נסים, אך לקראת הסיום קולו נחלש כל כך עד שכמעט ולא שמעו מאומה.

אחרי התפילה לא הרגיש רבינו טוב, והוכרח לשכב, נשימתו הולכת ונעשית יותר ויותר קשה, לעת ערב כאשר הגיע הקהל לתפילת מנחה וסעודה שלישית, ונדע כי רבינו לא יכול להכנס עברה רעדה בקרב הקהל, והתחילו לומר תהלים לשלומו, אך עדיין איש לא העלה על ליבו כי האסון כה קרוב. במוצש"ק אחרי תפילת ערבית פשטה השמועה כי רביה"ק נאלץ להיכנס לבית החולים, הקהל פותח באמירת תהלים, חיש מהר פושטת השמועה גם למקומות מרוחקים יותר, בכל הערים, בקאנטריס ובארה"ק, מתאספים כולם לאמירת תהלים לשלומו של צדיק הדור.

אשכנתי דרבי

ביום א' בשעה חמש לפנות בוקר אמר רבינו לאחר המשמשים כי אינו מרגיש בטוב ומבקש לעורר רחמי שמים, כי רק זה יכול להושיע, מיד מתקשרים לכל פינות העולם, ומזעיקים את כל היהדות החרדית להזעיק שמים וארץ לשלומו של רבינו, החרדה הולכת וגוברת, הרופאים ממשיכים במאמצים נואשים לחזק את לבו של רביה"ק, בשעה שש הוחלשה הנשימה מאוד, וכמו כן הלב, הרופאים מודאגים מאוד ואומרים שאין לאל ידם להושיע, ורק רחמי שמים יכולים להועיל, אך שערי שמים נסגרו וגזר דינינו נחתם, רבינו מורה למשמשו שלא יזוז ממנו אף רגע, בידו הקדושה החזיק בו, ובידו השנית תיקן את היארמולקע ואת הדיוקנא קדישא, ומתכוון לרגעיו האחרונים עלי אדמות כששפתיו הקדושות מרחשות ללא הרף, ופניו מזהירים כוזהר הרקיע.

דקות אחדות לפני השעה שבע הרגיש המשמש כי אחיות רבינו נתרופפה מיד רץ להזעיק את הרופאים, הרופאים

כואב, א' שופטים לב ונפש דואב, נצח ישראל אבד וגלה, שמחת ישראל נהפכה ליללה, חכמה אבד ותושי'ה, כבים סוער אניה, טורפה סוערה עניה, שריד הדורות האחרונים, מרן גאון הגאונים, קודש הקדשים, אשר אמרנו בצילו נחיה בגוים, עלה בסערה השמימה תשעים ושלש שנה של קדושה וטהרה, איתקטרו בהאי קטירא – וכפניו פרושות לשמים בתפילה ותחנונים קדם שוכן מעונה, ומצלאין אנו לחיי מלכא מרנא ורבנא, נשיא קהל עדת מי מנה, ימים על ימי מלך תוסיף עד מאה ועשרים שנה, על מי מנוחות ינהל נטעי כנה, שה פוזרה בכל פינה ופינה, לקראת הגואל צדק ברננה, אמן.

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — פב — בלתי מוגה

יום ג' פרשת שלח שנת תשס"ט לפ"ק

ביקור אצל הגאון הצדיק רבי יהושע ראזנבערגער שליט"א

רב קרית רמ"א בית שמש יע"א - וחבר הכד"צ העדה החרדית עיר"ק וירושלים ת"ו

באכמנייתו בוויילאמבורג יע"א

רבינו: ס'איז טאקע געפערליך, תשת חושך ויהי לילה בו תרמוש כל חיתו יער... ס'איז נישט גוט... ערליכע אידן זענען אויפגעשטאנען אינדערפרי.

הגר"י: אויפן חידושי הרי"ם זאגט מען אז ער פלעגט לערנען א גאנצע נאכט, און נאכדעם האט ער געדאוונט שפעט, ער האט געזאגט אז ער קען נישט אפשטעלן דאס לערנען.

רבינו: מ'זאגט אז רבי מיכל'ע זלאטשובער האט געדאוונט שפעט, האט מען איהם געפרעגט פארוואס דאוונט ער שפעט, האט ער געזאגט ווייל ער שטייט אויף שפעט, פרעגט מען איהם פארוואס שטייט ער אויף שפעט, זאגט ער ווייל ער לייגט זיך שפעט, און פארוואס לייגט ער זיך שפעט, זאגט ער "ווייל מ'דארף וויסן אז מ'זועט אויפשטיין".

רבינו התנצל על בואו באישון לילה

ואמר: ס'האט זיך געמאכט ס'איז געווארן אזוי שפעט.

הגר"י: איך פארשטיי אז אידן האבן אויפגעהאלטן זיי דארפן ישועות און ברכות (בכל יום ג' בשבוע בערב נמצא רבינו שליט"א בדירתו בוויילאמבורג לקבל את ציבור אנשי שלומי משם ומבארא פארק וכו' הבאים להזכיר עצמם בפרי"פ להפקד דבר ישועה ורחמים).

רבינו: ביי אונז אינדערהיים אין קרית יואל שטייט מען אויף פריער פון דא אין וויילאמבורג, ס'איז אינגאנצן א אנדערער ווערטשאפט, מילייגט זיך פריה שלאפן, און מ'שטייט אויף פריה לערנען, אין קרית יואל איז שוין זעקס אזויגער פארטאגס געפאקט דער בית מדרש.

א' הנוכחים: ס'איז דא שמעט וואס ביז שפעט ביינאכט ממש איז אזוי ווי אינמיטן טאג.

יסודתו בהררי קוד"ש

[מרן הקדושת יו"ט זי"ע]

תרס"ט - תשס"ט

דער כולל עצי חיים איז נתייסד געווארן

פאר הונדערט יאהר צוריק בשנת תרס"ט לפ"ק

עפ"י צוואת בעל ההילולא מרן ה"קדושת יום טוב" זי"ע

הכינו למגבית השנתית - יובל המאה להתייסדות כוללנו - שב"ק פר' כי תצא בקרית יואל יע"א

כלות הנפש, ביו ער פלעגט אראפפאלן, אז מ'האט איהם אמאל געמראפן שלאפן פארקערט, דער קאפ איז נישט געווען אויף די קישן, ווייל ער איז אראפ געפאלן אויפן בעט אינמיטן לערנען און האט איינגעדרימלט, אזוי האט ער געלערנט מיט מסירות נפש.

רבינו שאל אודות זמן שהותו באר"ב

רבינו: וואס האט איר געליינט דעם שבת (כי יו"ט שני של שבועות הל בשבת, ובאר"י כבר קראו אז פרשת נשא, ובחור"ל קראו פרשת נשא בשבוע שלאחריו)?

הגר"י: ביי שחרית האט מען געליינט בהעלותך (פרשת השבוע שבחור"ל), און ביי מנחה האב איך געמאכט א מנין און ביי שלישי האב איך אפגעליינט גאנץ שלח (פרשת השבוע שבאר"י).

הגר"י כיבר את רבינו לברך על מזונות ויי"ש

ובירכו רבינו: לחיים לחיים, דער אויבערשטער זאל העלפן מיזאל אויפטוהן דא וואס מ'דארף אויפצומוהן, און אהיים פארן געזונטערהייט מיט הרחבת הדעת מיט אלעם גוטן.

הגר"י: אמן, דער אויבערשטער זאל העלפן אסאך געזונטע יארן און פויעל'ן ישועות פאר אידישע קינדער.

ואחר שטעם רבינו מהמזונות פנה הגר"י לבעל האכסניא

שהתחיל לחלק את השיריים לכל המסובים

ואמר: נעם אראפ א שטיקל און לייג אוועק פאר די בני בית, און נאכדעם זאלסטו טיילן פאר'ן עולם, וועגן די מעשה מיטן ראפשיצער רב וואס איז געבליבן אן יין המשומר.

רבינו: וואס איז געווען די מעשה?

הגר"י: דער ראפשיצער רב האט געזאגט אז ער האט זיך אויסגעלערנט אז די ערשטע נעמט מען פאר זיך. ווייל ער האט אמאל גע'חלומ'ט אז משיח איז געקומען, און מ'איז געגאנגען צו די סעודת לויתן, און מ'האט איהם מכבד געווען צו טיילן יין המשומר, האט ער אויסגעטיילט פאר'ן גאנצן עולם, און ווען ער האט געדארפט נעמען פאר זיך האט ער זיך אויפגעוועקט... האט ער זיך אויסגעלערנט אז די ערשטע נעמט מען פאר זיך.

ווען ער האט זיך געלייגט שלאפן האט ער געמראכט ביי זיך 'בידך אפקיד רוחי', האט ער זיך נישט געקענט אזוי פריה לייגן, אזוי איז געווען יעדע נאכט, ווען ער האט זיך געלייגט שלאפן האט ער זיך צוגעגרייט, אזוי זאגט מען נאך אויף רבי מיכל זלאטשובער.¹

הגר"י: ס'איז געווען צדיקים וואס האבן געזאגט אז זיי שעמען זיך צו גיין שלאפן (כי נשמתם עתידה לתת בלילה דין וחשבון על מעשיהם).

ביים רבי'ן ז"ל (מרן רבינו בעל דברי יואל) איז דאך אויך אזוי געווען, ער האט זיך נישט געלייגט שלאפן...

רבינו: דער פעטער ז"ל (מרן רבינו בעל דברי יואל) האט געזאגט 'דער שלאף איז אזוי ווי א גולן וואס באפאלט מיד, גייט מען דען זיך איבער געבן אין א האנט פון א גולן'.

דער רבי ר' שמועלקא (הרה"ק מניקלשבורג ז"ל) האט געזאגט אז מ'האט נאך כח צו גיין ביז צום בעט הייסט מען נאכנישט מיד.²

הגר"י: דער חזון איש זצ"ל האט אויך אזוי געמוהן, ער האט געהאט א בעט אן א מאדראץ, נאר הוילע אויזענעס, און ס'איז געלייגן א קישעלע, און אזוי פלעגט ער לערנען עד

1

ע"י בס' י"ג אורות (ח"א, עמ' מ"ה) כי הרה"ק מצאנו ציוה להקהל להתפלל שחרית מוקדם, ואמר שיועד משני צדיקים שהתפללו מאוחר, הלא הטה הרה"ק מנעשכיו, ובעל נועם מגדים, הרה"ק מנעשכיו איהר, כי מרוב בושה שנשמתו תעלה בלילה ליתן דין וחשבון לפני הבורא"ע לא הלך לישון כלל, ולפנות בוקר נפלה עליו תרדמה ועל ידי זה איהר תפילתו. והנעום מגדים איהר להתפלל משום שאמר שמתבייש שחוטא כמותו יתפלל לפני הקב"ה, אך כשתאחר הזמן, לא היה לו ברירה אחרת ונאלץ להתפלל. ואמר הרה"ק מצאנו שמי שיש לו אחת משתי סיבות האלו רשאי לאחר תפילתו. ופע"א אמר דמי שבקי בבבלי וירושלמי יודע דגבר חלש רשאי לאחר בתפילה, "אבל לא כל אדם יכול לומר גבר חלש אנא". [אנא ע"י בס' אבני שוהם (ח"א עמ' נ"ב) מה שסיפר כ"ק מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל בענין עבודתו הקדושה של כ"ק מרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל בהכנותיו לתפילת שחרית במסגרת פ' בכל יום, והזכירו בקצרה גם בהספד מר לפני מיטתו של רבינו ז"ל ביום כ"ו מנחם אב תשל"ט, ע"י במהר"ם ט"ב חלק דברים עמ' ד"ה מורי ורבותי, עיי"ש]

2

ע"י בס' הישר והטוב (את ל"ח) שהרה"ק מליסקא סיפר שהרה"ק הרבי ר' שמעלקא לא שכב מעולם על המיטה רק על כסאו.

סוף ימיו האט דער ראפשיצער רב שוין נישט געוואלט רעדן, ער האט געזאגט בענוותנות אז ער קען שוין נישט מכוון זיין.

א' הנוכחים: דער רבי האט דאך יעצט ביי די שבע ברכות (שמחת השבע ברכות של נכדת רבינו שליט"א שהתקיימה בביהמ"ד אבני צדק בקרית יואל בהשתתפות הגר"י שליט"א) געמייטשט דעם רמז פון ראפשיצער רב (זרע קודש פ' בלק) אויף 'הרי את מקודשת לך, אז קידושי כסף לערנט מען ארויס פון א גזירה שזה קיחה קיחה משדה עפרון (קידושין ב.), און דורך דעם ווערט נתעורר די מידה פון רחום.⁶

משור, הוא מה שאדם מדבר דבורים טובים והדיבור הוא טוב והפנימיות הוא גם כן טוב, וירעות עוים, הוא מה שאדם מדבר מצרכי עצמו, עכ"ל ש"ק.

בדברות קודש שהשמיע מרן רבינו שליט"א במסיבת שבע ברכות בביהמ"ד הגדול בקרית יואל, ביאר את דברי הגמרא במס' יבמות (דף ס:) אמר רבי חמא בר חנינא כיון שנשא אדם אשה עונותיו מתפקקין. וכן איתא בירושלמי (במז"ה פ"ג ה"א) וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת (בראשית כח ט), וכי מחלת שמה והלא בשמת שמה, אלא מלמד שנמחלו לו כל עונותיו, מכאן לחתן שמוחלין לו עונותיו.

ויתבאר על פי מה שכתב בבני יששכר (אלול מאמר ב אה"ת ז) דהיי"ג מדות אשר התורה נדרשת בהם, המה מכוונים להי"ג מדות של רחמים הנכתבים בתורה שבכתב, דהיינו כשילמוד האדם מדת קל וחומר מעורר מדת אל, וכשילמוד האדם מדת גזירה שזה מעורר מדת רחום, וכן באיך, והנה כשיש לאדם ח"ו עונות ונזר עליה, הנה בלמדו גזירה שזה מעורר מדת רחום, ומדת רחום זה סגולתה (תהלים עה לה) והוא רחום יכפר עון ולא ישחית, אפילו כשנזר ח"ו השחתה על שונאי ישראל, במדת רחום יכפר עון ולא ישחית, עכ"ד.

אמנם יותר מזה כתב בבני יששכר (תשרי מאמר א יאה"ת לה) הנה במצות סוכה לאכול בתוכה כוית פת בלילה הראשון הוא חובה (סוכה מו.). ונלמד בגזירה שזה מ"ו מ"ו מן חג המצות, והנה מדת גזירה שזה מעורר בגבהי מרומים מדת רחום, ואמרו חז"ל שמיום הראשון דסוכות הוא ראשון לחשבון עונות כמו שאמרו רז"ל מכאן ולהלן חושבנא, והנה לבעבור זה נלמוד תיכף מצות התחלת היום בגזירה שזה, וגזירה שזה מעוררת מדת רחום, וכתוב והוא רחום יכפר עון ולא ישחית, עכ"ד. ומבואר לנו מזה שעל ידי קיום מצוה שנלמד מגזירה שזה יכולים לעורר מדת רחום.

והנה קידושי כסף ילפינן מגזירה שזה, וכמבואר בגמרא ריש מס' קידושין בסוף מגיל, יליף קיחה קיחה משדה עפרון. ולפי זה כאשר האדם מקיים מצות קידושין ומקדש את האשה בטבעת שזה כסף, שהוא נלמד מגזירה שזה, על ידי זה מעורר מדת רחום בשמי מעל, והוא רחום יכפר עון, ולכן הגושא אשה ומקיים מצות קידושין קידושי כסף,

רבינו: דער ראפשיצער רב'ס ווערטליך זענען געווען עמוק עמוק, יעדער זאך האט געהאט עפעס א מכות, ער האט געזאגט אז ער האט קיינמאל קיין ווערטל נישט געזאגט,³ ער האט אויך געזאגט 'עם איז נישטא נאך אזא קרומע זאך ווי א גלייך ווערטל'.

הגר"י: דער קאמארנער (הרה"ק רבי יצחק אייזיק יהודה יחזקאל ז"ל) שרייבט (וזהר חי - קאמארנא ח"ב דף שמה) אז ער איז אמאל געווען ביים ראפשיצער רב, און ער איז געשטאנען פרייטיג נאכמיטאג אונטער זיין בענקל, און דער ראפשיצער רב האט געשמועסט מיט זיין רעביצין, און ער האט מרגיש געווען אז ער איז מכוון יעצט די כוונות פון די מקוה, שרייבט דער קאמארנער 'והייתי מרעיד' ווי אזוי מ'קען מלביש זיין אזעלכע זאכן אין דברים פשוטים.⁴

רבינו: דאס ענין פון מלביש זיין הויכע זאכן אין א ווערטל, איז דער קדושת לוי (פרשת תרומה) מדמה צו עורות תחשים.⁵

3

ועיין בספה"ק נועם אלימלך פר' שלח וזלש"ק: והנה יש צדיק במדרגה עליונה מאד שהוא דבוק תמיד ולא יטרידו שום טירדא ואף שמדבר בדברים גשמיים ונראה לעיני אדם שהוא נפסק מדבקותו אבל באמת אינו כן אלא גם באילו הדברים הוא מכוין בהם כוונה עליונה וזה הצדיק נקרא בשם תור מחמת שהוא משפיע השפעה ושמחה בעולם ע"ש וקול התור נשמע בארצנו שהוא לשון שירה ושמחה, עכ"ד ש"ק.

ועיי' בס' חתם סופר (פר תצא) וז"ל: צדיקי ישראל, כל מעשיהם אפי' דברי חול טיול ושחוק הכל מיוחד לשם שמים, ויש בו אריכות ימים ק"ו משילוח הקן, עיי"ש. [ועיי' מ"ש כ"ק מרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל בדברות קודש לפורים שנת תשי"ח בהקדמה לאופן א']

4

וזלש"ק: בספרו וזהר חי (פר וחי) וזלש"ק: כך ראיתי למורי רבה"ק רבי נפתלי (ה"ה הרה"ק מרדכי) שבכל דבריו היו יחודים שכליות נפלאות, עד שהייתי מרעיד עליהם, פע"א עמדות מאחוריו ולא ראה אותי, והיה יושב בעש"ק בעת שרצה לילך למקוה והיה מדבר עם הרבנית סיפורים והבנתי שמדבר בכוונות רציצת מים חמין במקוה, והייתי מרעיד איך יהיה זה בכח האנושי להלביש עינים כאלו בסיפורי מעשיות ודיבורים, עכ"ל ש"ק.

5

וז"ל: כי לפעמים אדם מדבר מלחא דבדיחותא רק הפנימיות הוא יראה שמים וכן תחשים החיצוניות לא היה טוב אבל הפנימיות היה טוב, ומה שאומר היראה במלחא דבדיחותא הוא כדי שיקבל האדם ממנו מחמת הבדיחותא. וזהו שמתרגם אונקלוס על ערות תחשים ססגוא, כלומר שמשמח את חבריו ועל ידי זה חבריו מקבל ממנו הפנימיות. ושש

רבינו: אז מ'לערנט זאגט מען ארויס די מדה, אבער ווען מ'איז מקיים א מצוה איז דאס נאר אז די מצוה שטאמט פון א קל וחומר, דער בני יששכר האט אויפגעבויט אזא בנין.

ס'קומט אויס אז יעדע מצוה וואס מ'איז מקיים דורך א גזירה שוה איז אזוי, כ'האב אמאל געזאגט אז מיט דעם פארשטייט מען די גמרא (מגילה פו.) אז ווען המן איז געקומען צו מרדכי האט ער איהם געטראפן לערנען הלכות קמיצה, האט ער געזאגט אתי מלא קומצא דידכו ודחי עשרה אלפי ככרי כספי ידי, פארוואס איז טאקע אזוי, ווייל די מצוה פון עומר איז אויך א גזירה שוה, רש"י אין פרשת ויקרא (ב, יד) ברענגט אז מ'איז א גזירה שוה אביב אביב אז מ'דארף זיין פון שעורים,⁷ איז דאס מעורר מדת רחום, און שטייט דאך ודחא 'רחום' יכפר עון ולא ישחית, און אויף דעם האט המן געזאגט אתי מלא קומצא דידכו ודחי, מ'האט דוחה געווען די כח פון המן.

דער בני יששכר ברענגט דארט (מאמרי חודש אלול אות ה) אויך פונעם עטרת צבי אויף וואס שני כתובים המכחישים זה את זה, וואס דאס איז דער דרייצנטער מדה, וואס דאס איז אקעגן 'נקה לא ינקח' וואס זענען א סתירה (יומא פו.) נאר מנקה לשבים, ולא ינקח לשאינם שבים, און לויט דעם זאגט מען טאקע דעם נוסח 'וכאן' שני כתובים, דא ביי די מידה איז אזוי.

אין אמת'ן מ'איז א גרויסער מחלוקת וואס מ'הייבט זיך אן די דרייצן מידות, תוס' ברענגט (ראש השנה יז: ד"ה שלש) פון רבינו נסים גאון אז דער צווייטער 'ה' איז א מידה, און פון אר"י חק' שטייט אז 'אל' איז די ערשטע מידה.⁸

7

ו"ל רש"י שם: שהיא באה אביב בשעת כישול התבואה, ומן השעורים היא באה, נאמר כאן אביב ונאמר להלן כי השעורה אביב (שמות ט) וכו', עיי"ש.

8

ו"ל התוס' שם בא"ד: ובמגלת סתרים דרבינו נסים אין מונה שם הראשון שיש פסיק בין השמות משום דהכי קאמר קרא הקב"ה ששמו ה' קרא ה' רחום ותנו ונוצר חסד לאלפים מונה בשתי מדות דנוצר חסד היינו מדה אחת לאלפים מדה אחרת שמונה מונה מרובה חמש מאות על מדת פורענות דהתם כתיב על רבעים והכא כתיב לאלפים, ע"כ.

הגר"י: יא יא, אז עס איז אלקים (ראשי תיבות הרי את מ'קדשת בצירוף תיבת "לי" הם תיבת אלקים) ווערט עס נמתק אויף רחום, כ'האב עס געהערט ביים שבע ברכות, מ'איז זייער א שיין ווארט.

רבינו: מ'איז א פלא אויף צוויי פלעצער ברענגט דאס צו דער בני יששכר, איינמאל איז אין אלול (מאמר ב' אות ד) דארט רעדט ער פון לערנען, אז מ'לערנט א קל וחומר איז מען מעורר מידת אל, א גזירה שוה איז מעורר רחום, און אזוי ווייטער. אבער ביי סוכות (חודש תשרי מאמר י' אות ל"ה) זאגט ער אז מ'עסט די ערשטע נאכט אין די סוכה דעם כזית פת איז מען מעורר מדת הרחמים, ווייל מ'לערנט ארויס פון א גזירה שוה מ"ו מ"ו, ווערט נתעורר מדת רחום, און ממילא אז מ'איז מקיים קידושי כסף, וואס מ'לערנט ארויס א גזירה שוה קחה קחה משדה עפרון, איז מען אויך מעורר מדת הרחמים.

הגר"י: דאס ווארט בויעט זיך אויף 'אל נא רפא נא לה' (במדבר יג).

רבינו: דער רבי ר' בער האט דאס געזאגט (מגיד דבריו ליעקב סי' קמ"ז), אז משה רבינו האט געוואלט מעורר זיין מדת אל, האט דער אויבערשטער געמאכט א קל וחומר ואביה ירוק ירק בפניה (שם ד), דאס איז דאס ווארט פון רבי ר' בער, אז דארט האט ער ממש געמאכט א קל וחומר.

מ'איז א אינטערסאנטער אויפמאך פונעם בני יששכר, אז אפילו דורך מקיים זיין א מצוה איז מען אויך מעורר מידת הרחמים.

הגר"י: פארוואס נישט, אז מ'איז מקיים בפועל איז נישט אזוי גוט ווי מ'לערנט?

עוונותיו מתפקקין, כי על ידי קידושי כסף הוא מעורר מדת רחום, והוא רחום יכפר עון.

ועל פי זה יש לפרש מה שכתב מורע קודש (פ' בלק) כי ראשי תיבות של הרי את מ'קדשת, הם הא"ם, ועם תיבת ל"י, הוא שם אלהי"ם, שממתיקין על ידי הקדושים, עכ"ד. ולפי דרכינו יש לומר כי על ידי שמקדשין בקידושי כסף מעוררים מדת רחום, ולכן אומרים הרי את מ'קדשת לי בטבע'ת ז"ל, כי על ידי הטבעת משוררים מדת רחום וממתיקין שם אלקים, ונתהפך הדין לרחמים.

באב, איז דא צוויי און צוואנציג טעג, און ער שרייבט אויך אז ס'איז אקעגן די כ"ב אותיות התורה.¹¹

הגר"י: ער זאגט דארט אז ס'איז פון אנדערע עולמות.

די קארלינער חסידים האבן געמאכט א שהחינו ביי רבי שלמה קארלינער'ס יארצייט (כ"ב תמוז), ווייל ס'איז דאך דא צוויי און צוואנציג טעג, און אז דער טאג גייט אראפ בלייבט דריי וואכן, איין און צוואנציג טעג.

רבינו: ס'איז א חידוש, אין ייטב פנים (מאמר יפה לעינים אות י') מומשעט ער זיך ארום ביי די דריי וואכן, ער וויל דארטן האבן צוויי און צוואנציג טעג, מאכט ער דארט דעם חשבון אז די ימים טובים זענען אזוי, ס'איז דא אכט טעג פון פסח, און צוויי טעג שבועות, און צוויי טעג ראש השנה, און איין טאג יום כיפור, און נאך ניין טעג פון סוכות, זענען צוויי און צוואנציג, און די צוויי און צוואנציג טעג ימים טובים זענען אקעגן די צוויי און צוואנציג טעג פון ימי בין המצרים.

זאגט ער אז ווען פסח געפאלט אין שבת, דעמאלטס געפאלט אויך תשעה באב אין שבת (כחסימן א"ת כ"ש, דיום שחל א' של פסח חל בו תשעה באב), ווערט דאך דאס א נדחה אויף זונטיג, איז שוין דא צוויי און צוואנציג טעג.

לכאורה צוויי און צוואנציג זענען דאך אלע מאל, נאר ווען ס'געפאלט שבת איז דא דריי און צוואנציג טעג, ס'איז א חידוש אין ייטב פנים אז ער מומשעט זיך, ס'איז דאך דא צוויי און צוואנציג.

און סתם אזוי, י' אב בייטאג האלט מען דאך אויך נאך הלכות פון ימי בין המצרים ווייל ס'איז 'רובו של היכל בו נשרף' (תענית כט.) זעהט אויס אז איין טאג רעכנט ער

הגר"י: דער אר"י הק' (עץ חיים שער י"ג פרק ט') צומיילט 'ארך אפים' אויף צוויי, בפשטות קען מען זיי נישט צומיילן.

רבינו: מען צומיילט ארך אפים אויף צוויי, צדיקים און רשעים.⁹

דער ספר חסידים (פ' ר"ג) לייגט צו 'וסלחת לעונינו ולחמאתינו' צו די י"ג מדות.¹⁰

הגר"י: דער ספר תומר דבורה (מהגה"ק רבי משה קורדובירו ז"ל) איז דאך אינגאנצן געבויעט אויף די שלש עשרה מידות, ער איז מפרש יעדער מידה.

רבינו: די י"ג מידות איז א מועט המחזיק את המרובה, ס'איז דא ווייניג ווערמער, און מ'דארף זיך מומשען אריינצושטופן י"ג מידות.

הגר"י: אין פרשת שלח (במדבר יד, יח) שטייט נאר ניין מידות.

רבינו: און דאס זאגט טאקע דער בני יששכר (תמוז אב מאמר ב' אות ג'), אז ניין מיט דרייצן זענען צוויי און צוואנציג, דאס איז אקעגן די צוויי און צוואנציג טעג פון די דריי וואכן, אז מ'רעכנט אלע טעג פון שבעה עשר בתמוז ביז נאך תשעה

9

ו"ל שם: ארך [מדה] ד' אפים [מדה] ה', לפי שארך אפים מורה על ב' מדות יחד, ולא אמר ארך אף אלא אחרך אפים. ובקרבן נתנאל (על הראש מס ראש השנה) כתב כן על דברי האר"י דאך אפים תרי מדות הן ארך אף לצדיקים וארך אף לרשעים, דהנה איתא בגמרא (סנהדרין קא.) כשעלה משה למרום מצאו להקדוש ברוך הוא שיושב ומותב ארך אפים אמר לפניו רבנו של עולם ארך אפים לצדיקים אמר לו אף לרשעים אמר ליה רשעים יאבדו אמר ליה השתא הוית מאי דמבעי לך כשחטאו ישראל אמר לו לא כך אמרת לי ארך אפים לצדיקים, אמר לפניו רבנו של עולם ולא כך אמרת לי אף לרשעים והיינו דכתיב ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר.

10

עיי"ש שמחשיב את מדות י"א ו"ב ו"ג את התיבות וסלחת לעונינו, ולחמאתינו, ונדחתנו.

ועיין בס' ערוגת הבושם להאב"ע (כ"ב) שדעת רבו רבי יהודה החסיד הוא לא החשיב את ה', ה', להמדות רק במקום זה החשיב תיבות וסלחת לעונינו, ולחמאתינו, ומתקשה לבאר שיטתו כי על פי פשטות זה לשון של תפילה.

ויש לציין שבמבוא לס' סליחות המפורשות (ו"ל ביושלים שנת תש"ז) מביא י"ג שיטות ואופנים במנין הי"ג מדות של רחמים, עיי"ש באריכות.

11

ו"ל הבני יששכר (שם) כי מדות של רחמים מצינו בקרא שני פעמים, פע'א הם כתובים אחר שבירת הלוחות (שמות לד ו'), ושם הם כתובים י"ג מדות והם נקראים תיקוני אריך, והמה נגד הי"ג ימים מ"ז בתמוז עד ר"ח אב, ויש עוד מדות בחומש הפקודים (במדבר יד יח) שנאמרו אחר שליחות המרגלים אשר בכו העם כלילה ההוא בכיה של חנם, והם כתובים במספר ט' מדות והם נקראים תיקונים דעזרי אנפין, והן נגד ט' ימים הראשונים של חודש אב, וביחד הם במספר כ"ב מנין אותיות התורה, עיי"ש בדבריו, והאריך עוד בזה באגרא דכלה (בהפסוקה לפי מנחת) עיי"ש בדבריו הנעלים (ובאגרא דפיקא את רל"ט).

נישט, אפשר ראש חודש, אדער תשעה באב ווייל ס'שטייט קרא עלי מועד (איכה א טו).

די צוויי און צוואנציג טעג פון ימי בין המצרים וועלן לעתיד נתהפך ווערן אויף ימים טובים, אזוי ווי די צוויי און צוואנציג טעג פון די ימים טובים (כן איתא בשם האר"ל, ומקורו בגמ' ר"ה יד).

הגר"י: מ'זאגט נאך פון ראפשיצער רב אז ס'וועט זיין יום טוב, אין אינמיטן וועט זיין חול המועד,¹² דער רמב"ן (פ' אמור) רעכנט אויך די ימי הספירה אויך אזוי חול המועד.

רבינו: דעם שבת בענטשט מען שוין ראש חודש תמוז, דער צירוף פון דעם חודש איז די סופי תיבות פון וכל ז'ה איננו שוה ל'י (אסתר ה, יג), דער ייטב פנים (מאמר יפה לעינים אות א), מייטשט ויהי החודש הזה סוף וקץ לכל צרותינו, אז ויהי החודש "הזה" דאס איז דער צירוף וכל ז'ה איננו שוה ל'י, אז ס'זאל נתהפך ווערן לששון ולשמחה.

*

הגר"י: דעם שבת האט מיר פארציילט א איד - ס'איז מיר געווען זייער אינטערסאנט, מסתמא דער רבי ווייסט שוין פון דעם - אז ווען רבי שלום אליעזר'ל ראצפערטער איז געווארן א איידעם ביי רבי מאטעלע האראנסטייפלער, האט זיך דער צאנזער רב אויסגענומען מיט איהם אז ער זאל איהם נישט אויפוועקן.

רבינו: יא, ווען ער האט געדארפט אריין גיין אין זיין צימער, איז ער אריין נאר מיט די זאקן, ער האט זיך אויסגעמוהן די שייך.¹³

12

מתאמרא משמ"י דהרה"ק מרז"ק שבביאת הגואל בב"א יהיה י"ז בתמוז וי"ט ראשון והג' שבועות עד תשעה באב יהיה ימי חול המועד, ובנו הרה"ק מהר"א מסאדיגורא הוסיף לזה - ואני אומר שתשעה באב יהיה י"ט ראשון וכל ימות השנה עד י"ז בתמוז הבאה יהיה ימי חול המועד.

13

עי' במהר"ם ט"ב (פ' חיי שנה ע"ב) וז"ל: וכמו כן עובדא ידענא ממדרגת ק"ה הרה"ק ר' שלום אליעזר מראצפערט זי"ע, שזכה ג"כ לעבוד את השי"ת בהשיגה שלו, כמו ששמעתי מפ"ק שסיפר לפי תומו, שבעת אשר נשא את ווגתו הרבינית הצדיקה ע"ה, בת גיסו הרה"ק ר' מאטעלע מהאראנסטייפל זי"ע בעל מח"ס חבור לטהרה וש"ס, חתנו של ק"ו הד"ח ז"ל, נגמר שישב על שולחן חתונו עשר שנים, וק"ו הדברי חיים

הגר"י: מ'ווייסט נישט קיין טעם דערויף, הייסט דאס אז זיין שלאפן איז נישט געווען אזוי פשוט.

רבינו: מ'זאגט נאך אז רבי אהרן הגדול פון קארלין האט געזאגט פריימיג נאכמיטאג שיר השירים, און דער רבי ר' בער (המגיד הק' ממעזריטש ז"ל) האט באפוילן ער זאל אויפהערן צו זאגן ווייל ער שטערט איהם דאס שלאפן.

הגר"י: ווען רבי מאטיל סלאנימער פלעגט פארציילן די מעשה, פלעגט ער פארניסן מייכן טרערן און האט געזאגט אזוי "פון די שיר השירים פון רבי אהרן קארלינער האבן געציטערט אלע עולמות, אבער דאס שלאפן פונעם מגיד איז נאך אלץ מער".

רבינו: יא, פון דעם זעהט מען אז מ'קען זיך נישט פארשטעלן ווי גרויס דער מגיד איז געווען.

הגר"י: ער האט געהאט א זוהן א מלאך (ה"ה הרה"ק רבי אברהם המלאך ז"ל).

ונפרד רבינו ממנו: פארט אהיים לחיים ולשלום, מ'זאל זיך זעהן מתוך שמחה און אלעם גומן.

ויברך רבינו גם לבעל האכסניא הי"ד

ונפרדו לשלום

התנה עמו שלא יקין אותו משינתו בשום פעם, וק"ו ר' שלום אליעזר לא ידע מזה והוא היה לו חדר בבית חותנו ז"ל ושם היה דורס להניח עצמו לישון באמצע היום, ובחדר הזה היה מונח תיבה עם הכתבים של ק"ו ר' מאטעלע, ופ"א היה נחזק לו לילך לשם כדי ליקח מהכתבים שלו, ולא היה רוצה להפריע את חתנו משינתו כפקודת חותנו ז"ל, ולכן חלץ מנעל מעל רגליו, ונכנס כך לתוך החדר, אבל אנפ"כ התעורר חתנו, וכאשר ראה את חותנו בחליצת המנעלים נתבהל ושאל אותו מה זה ועל מה זה, וסיפר לו ק"ו ר' מאטעלע את ציווי ק"ו מצאנו, שישגיח שלא יפריע אותו משינתו, וק"ו ר' שלום אליעזר סיפר את הדבר בפשטות, שאביו רצה שיהיה על מנוחת גופו, וכידוע שכל ההתנהגות והדיבורים שלו הי' באופן של פשטות, אבל כמובן היה כוונת ק"ו הד"ח על עבודת השינה של צדיקים, שגם בנו ק"ו ר' שלום אליעזר זכה לזה, עיי"ש.

ועי' בס' רבינו הקדוש מראצפערט (עמ' רכ"ב) שמביא שהרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי"ע היה מקפיד לישון בכל יום שינת צהרים אפילו כמה רגעים כי כן צוה עליו אביו בילדותו. וע"ע בספח"ק נוצר חסד על אבות מהרה"ק מקאמארנא זי"ע שכ' בשם הרה"ק מלובלין זי"ע א שציווה לתלמידיו למעט בשנה בלילה ולישון קצת בכל יום, עיי"ש.

קדוץ שדך נשדדאס "ברך משה" דחסידים סאטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקודש מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעזעכ"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעמו"מ

"נפש חי'ה"

ע"ש רבנות הדרכת
מרת חי' מייזליש ע"ה
בת מרן רבינו משה ז"ע
נלב"ע חי' שבט תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי מנחם משה"

ע"ש
ר' מנחם משה גאנץ
ז"ל
ב"ר דוב ז"ל
נלב"ע י"ג מנחם אב תשנ"ב
☆☆☆

"תהלה לרוד"

ע"ש ר' משה דוד
מעלער ז"ל
ב"ר יחזקאל משה ז"ל
נלב"ע י"א תשרי תשמ"ח
☆☆☆

"אב"ן ישראל"

ע"ש ר' אברהם נתן
בערנאט ז"ל
ב"ר ישראל ז"ל
נלב"ע ט"ז חשוון תשנ"ז
☆☆☆

"ציון לנפש חיה"

ע"ש ר' בן ציון בנעט
ז"ל
ב"ר ישראל צבי ז"ל
נלב"ע ט' שבט תשנ"ג
וונתו מרת חי'ה ע"ה
ב"ר יהושע ז"ל
נלב"ע י"א סיון תשנ"ה
☆☆☆

"חסדי בא"ר"

ע"ש ר' אלכסנדר
בנעט ז"ל ב"ר עזרא ז"ל
נלב"ע כ"ג ניסן תשנ"ז
וונתו מרת רייזל ע"ה
ב"ר אפרים ז"ל שמעון
נלב"ע ה' סבת תשנ"א
☆☆☆

משא"ת חיים

ע"ש ר' חיים גרין ז"ל
ב"ר מרדכי מנחם ז"ל
נלב"ע כ"א אדר א' תשמ"ח
וונתו מרת אלטע
שוינדל ע"ה
ב"ר משה אליהו ז"ל
נלב"ע י"ב ניסן תשנ"ג

"ברכת מזל טוב"

הננו משגרים ברכת מזל טוב חמה ולבבית לאנ"ש החשובים כל אחד בשמו יבורך

הר"ר יעקב אברהם גאלדבערגער הי"ו

ולאביו הרב ר' ישראל שלום גאלדבערגער שליט"א

ר"מ בישיבה קטנה

ולוחתנו הרה"ח ר' דוד פריינד שליט"א

להולדת בנו, נכדם

"חסדי שלמה זלמן"

ע"ש ר' שלמה זלמן ז"ל
בן ר' מרדכי וורצבערגער ז"ל
נלב"ע ח' כסלו תשמ"ב
☆☆☆

"חסדי ישראל יעקב"

ע"ש ר'
ישראל יעקב אייזבערגער ז"ל
נלב"ע ט"ו אייר תשנ"ז
ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם
פענדל ז"ל ב"ו סיון תשנ"ה
ואמו מרת דינה ע"ה
ב"ר יעקב ישראל הלוי ז"ל
נלב"ע כ"ט תמוז תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי שמואל וחנה"

ע"ש
ר' שמואל זאב לעווי ז"ל
ב"ר יעקב דוב ז"ל
נלב"ע ג' תשרי תשנ"ח
וונתו מרת חנה ע"ה
ב"ר חיים משה ז"ל
נלב"ע י"ב חשוון תשנ"ז
☆☆☆

"אנשי חי'ה"

ע"ש
ר' אביגדור פרידמאן ז"ל
ב"ר נחמיה ז"ל
נלב"ע ז' שבט תש"ג
וונתו מרת חנה לאה ע"ה
ב"ר יעקב פרידמאן ז"ל
נלב"ע ב' אלול תשמ"ג
☆☆☆

"צב"א מרו"ם"

ע"ש ר'
צבי אלימלך געלבמאן ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל
נלב"ע ד' אלול תשנ"ט
וונתו מרת בריינדל ע"ה
בת ר' מרדכי מנחם ז"ל
נלב"ע כ"ה תמוז תשנ"ט
☆☆☆

"אפריון נמט' לר'

שמעון"

ע"ש ר' שמעון דאקאל ז"ל
בן ר' שניאור זלמן ז"ל
נלב"ע ז' מנחם אב תשנ"ח
☆☆☆

"זכרון חיים צבי"

ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל
ב"ר חוקי איתמר טובי ז"ל
נלב"ע י"ג כסלו תשנ"ה
☆☆☆

"ממכון שבתו"

השגירה"